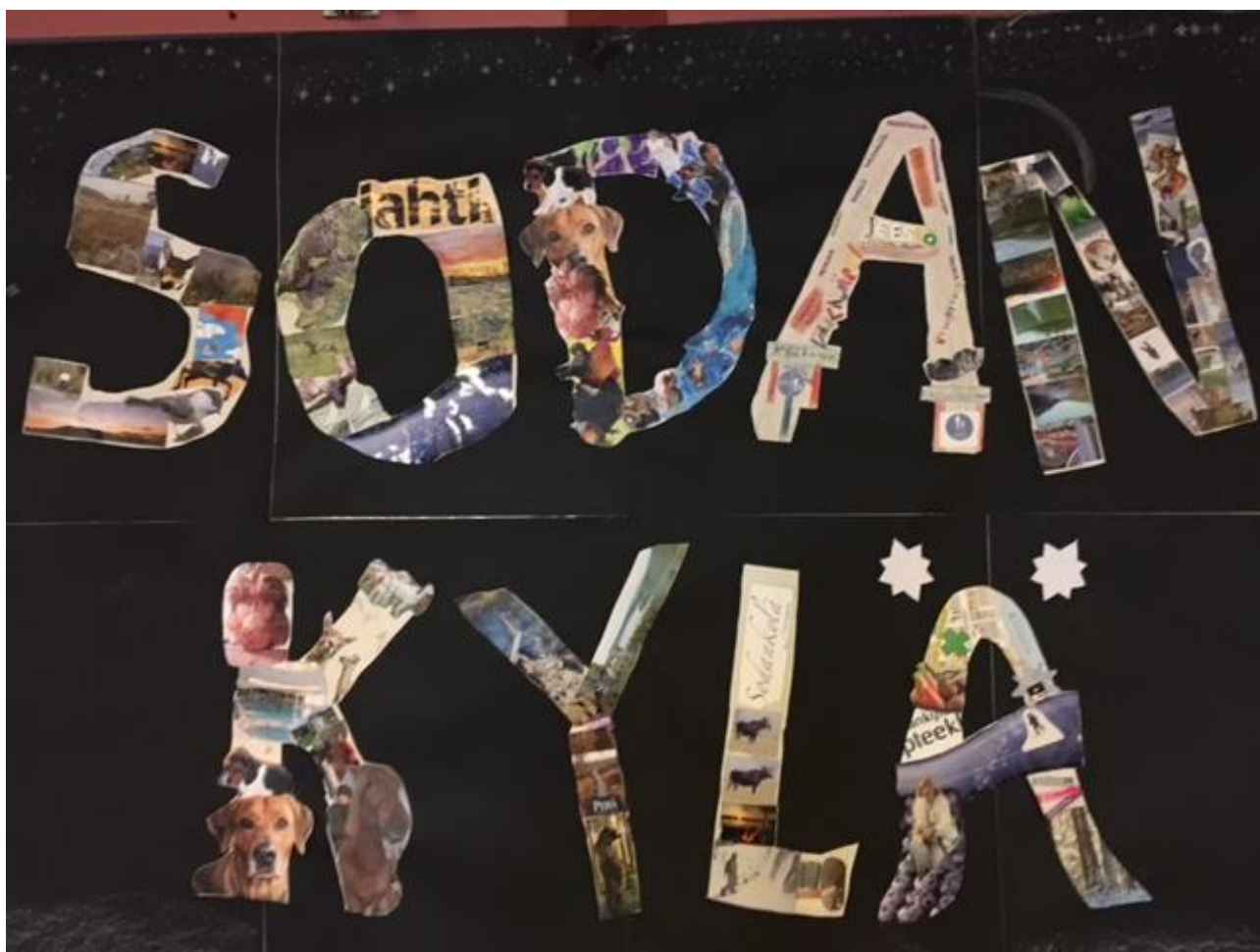

Sisältö

Kuvioluettelo	1
JOHDANTO.....	2
OSA I VÄESTÖN HYVINVOINNIN KEHITYS VALTUUSTOKAUDELLA 2013–2016	4
1. Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi.....	4
Talous ja elinvoima	5
Lapset, varhaisnuoret ja lapsiperheet	21
Nuoret ja nuoret aikuiset	23
Työikäiset.....	28
Ikäihmiset	29
2. Painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi	31
3. Johtopäätökset ja toimenpide-ehdotukset	33
OSA II HYVINVOINTISUUNNITELMA VALTUUSTOKAUDELLE 2017–2020	35
4. Kuntastrategian painopisteet ja linjaukset.....	35
5. Hyvinvoinnin edistämisen erillisohjelmat ja – suunnitelmat	36
6. Hyvinvointisuunnitelma.....	37
OSA III VALTUUSTOKÄSITTELY	47
7. Suunnitelman laatijat	47
8. Suunnitelman hyväksyminen.....	47
Liitteet.....	47
Liite 1. Kunnan vuosikello.....	48
Liite 2. Revontuliopiston opetustunnit / kylät vuonna 2010–2015.....	50
Liite 3. Palvelumatriisi.....	51
Liite 4. Järjestökysely	57

Kuvioluettelo

Kuvio 1. TEAviisari (lähde: www.teaviisari.fi)	4
Kuvio 2. Sodankylän kunnan terveydenedistämisaktiivisuus (lähde: www.teaviisari.fi)	5
Kuvio 3. kunnan talous ja elinvoima (lähde: Sodankylän kunnan tilinpäätöskirja 2015)	5
Kuvio 4. kunnan talousvertailu (lähde: Sodankylän kunnan tilinpäätöskirja 2015)	6
Kuvio 5. Indikaattori: lainakanta, euroa / asukas (lähde: www.sotkanet.fi).	6
Kuvio 6. Indikaattori: huoltosuhde, demografinen (lähde: www.sotkanet.fi)	7
Kuvio 7. Indikaattori: toimeentulotuki, euroa / asukas (lähde: www.sotkanet.fi).	9
Kuvio 8. Indikaattori: perusterveydenhuollon avohoidon kaikki lääkärikäynnit / 1 000 asukasta (lähde: Sotkanet.fi) ...	10
Kuvio 9. Erikoissairaanhoidon (lähde: Sodankylän kunnan tilinpäätös ja toimintakertomus 2015)	11
Kuvio 10. Yleisempien kansansairauksien myyntitilasto vuodelta 2015 ATC- koodeittain (lähde: Sodankylän apteekki)	11
Kuvio 11. Indikaattori: vammojen ja myrkytysten vuoksi sairaalassa hoidetut 25 - 64-vuotiaat / 1 000 vas-taavanikäistä (lähde: Sotkanet.fi)	12
Kuvio 12. Alkoholi- ja huumeiden myynti asukasta kohti 100 %:n alkoholina, litraa (lähde: www.sotkanet.fi)	13
Kuvio 13. Päihdehuollon nettokustannukset, euroa / asukas (lähde: www.sotkanet.fi)	13
Kuvio 14. Katuturvallisuusindeksi (lähde: poliisin tulostietojärjestelmä (PolStat)	20
Kuvio 15. Hälytystehtävät 2015 (lähde: Lapin pelastuslaitos)	21
Kuvio 16. Kouluterveyskyselyt (Lähde: www.sotkanet.fi)	23
Kuvio 17. Raskaudenkeskeytykset / 1 000 15- 49-vuotiaasta naista kohden (lähde: www.sotkanet.fi)	24
Kuvio 18. Indikaattori: työkyvyttömyyseläkettä saavat 25–64-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä (lähde: www.sotkanet.fi)	28
Kuvio 19. Indikaattori: perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit 65 vuotta täyttäneillä / 1 000 vastaavanikäistä (lähde: www.sotkanet.fi)	29
Kuvio 20. Säännöllisen kotihoidon piirissä olleet 75 vuotta täyttäneet asiakkaat, % vastaavanikäisestä väestöstä (lähde: www.sotkanet.fi)	30

JOHDANTO

Kuntalain 1 §:n perusteella hyvinvoinnin edistäminen on kunnan perustehtävä. Terveydenhuoltolain 12 §:n 1 momentin mukaan kuntia veloitetaan raportoimaan valtuustolle vuosittain kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toteutetuista toimenpiteistä. Sen lisäksi valtuustolle on kerran valtuustokaudessa valmisteltava laajempi hyvinvointikertomus. Kunnan on strategisessa suunnittelussaan asetettava paikallisiin olosuhteisiin ja tarpeisiin perustuvat terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen tavoitteet ja määriteltävä niitä tukevat toimenpiteet. Hyvinvointikertomus on tärkeä osa kunnan normaalia vuosittaista strategia-, ohjelma-, talousarvio-, toiminta- ja käyttösuunnitelmatyötä. Se liittyy myös tilinpäätöksiin ja toiminnan vaikuttavuuden arviointiin. Hyvinvointi-indikaattorit liitetään muuhun toimintaympäristötietoon, jonka jälkeen niitä hyödynnetään talousarvion suunnitteluohjeiden ja itse talousarvion laadinnassa. Hyvinvointikertomustietojen kerääminen, hyvinvoinnin kehittämispainopisteiden asettaminen sekä tavoitteiden ja toimenpiteiden seuranta tulee kytkeä normaaliin toiminnan ja talouden sekä tiedolla johtamisen prosesseihin ja aikatauluihin.

Hyvinvointikertomus ohjaa kunnan hyvinvointipolitiikkaa. Työn alkuvaiheessa on tarpeen kartoittaa kunnan hyvinvointipolitiikan sen hetkiset tavoitteet, painoalueet ja toimenpiteet. Lisäksi koostetaan voimassa olevat hyvinvointiin ja terveyden edistämiseen liittyvät asiakirjat ja ohjelmat, jotka ohjaavat kunnan toimintaa. Asiakirjojen sisältöjen tiivistäminen tukee linjausten integroimista kokonaisuudeksi. Näin kyetään myös huomioimaan alueet, joihin ei ole kiinnitetty riittävästi huomiota. Kun kunnan hyvinvointiin ja terveyden edistämiseen liittyvät asiakirjat on koostettu ja niistä on saatu kokonaiskuva, hyvinvointikertomus tuottaa myös seurantatietoa niiden toteutumisesta. Hyvinvointikertomus pohjautuu Kuntaliiton hallinnoimaan sähköiseen hyvinvointikertomuksen mukaiseen rakenteeseen. Kerran valtuustokaudella laaditaan laaja kertomus ja muina vuosina viimeaikaista kehitystä tarkasteleva vuosiraportti.

Laaja 2017–2020 hyvinvointikertomuksen rakenne on kaksiosainen.

Osa I käsittelee kuntalaisten Sodankylän kuntalaisten hyvinvoinnin tilaa vuosina 2013 - 2016.

Osa II sisältää seuraavan valtuustokauden 2017–2020 hyvinvointisuunnitelman.

Hyvinvointijohtaminen on esitetty kiinteänä osana Sodankylän kunnan vuosikelloa (kh 15.4.2014 § 113). Vuosikellossa on kuvattu, miten toiminnan ja talouden suunnittelu ja seuranta etenee vaiheittain sekä vaiheet kiinnittyvät toinen toisiinsa. Hyvinvointi- ja turvallisuusjohtaminen on nähty osana kunnan toiminnan ja talouden suunnittelua siten, että hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma valmistellaan osana talousarviota sekä arvioidaan hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelmassa asetettujen tavoitteiden toteutuminen kunnan tilinpäätöksen yhteydessä. Hyvinvointikertomusta ja hyvinvointijohtamista ei nähdä erillisenä ”omana prosessinaan” vaan vuosikellon mukaiseen sekä valtuustokauden toimintaan suoraan kytkeytyvänä. (liite 1.)

Kuluvalle valtuustokaudelle 2013 – 2016 ei ole olemassa kunnanvaltuuston hyväksymää hyvinvointikertomusta. Keväällä 2016 käynnistettiin laajan hyvinvointikertomuksen 2017–2020 laatiminen, jonka pohjana käytetään mm. vuoden 2015 hyvinvointikertomusta. Hyvinvointikertomus 2015 sisältää tilasto- ja kokemuksellista tietoa vuosien 2013- 2015 hyvinvoinnin toteumasta. Laaja hyvinvointikertomus sisältää päättyvän valtuustokauden arvioinnin sekä suunnitelman hyvinvoinnin edistämisestä alkavalla valtuustokaudella 2017–2020. Laaja hyvinvointikertomus valmistuu vuoden 2016 lopulla ja se toimitetaan

Lapin aluehallintovirastolle kuluva valtuustokauden loppuun mennessä. Aluehallintovirasto on kehottanut kunnanhallitusta huolehtimaan siitä, että kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toteutetuista toimenpiteistä raportoidaan vastaisuudessa valtuustolle vuosittain.

Sodankylässä on monia hyvinvoinnin edistämistä tukevia ohjelmia ja suunnitelmia. Kuntalaisten hyvinvoinnin ja turvallisuuden eteen tekevät työtä monet tahot, kuten poliisi, pelastuslaitos, seurakunta, yritykset, kyläyhdistykset, vapaaehtoisjärjestöt ja muut kolmannen sektorin toimijat. Kunnassa on myös lakisääteisiä toimijoita, kuten lapsiasian-, vanhus- ja vammaisneuvosto, jotka työskentelevät erityisryhmien hyvinvoinnin edistämiseksi. Hyvinvointi- ja turvallisuustyön resurssien käyttöä on perusteltua tehostaa ja yhteistyötä lisätä.

Kunnanhallitus on päättänyt 14.10.2014 asettaa hyvinvoinnin ja turvallisuuden yhteistyöfoorumin, johon on kutsuttu edustajat kunnan lisäksi poliisista, pelastuslaitoksesta, seurakunnasta, yrittäjä- ja kyläyhdistyksestä, lapsiasiain-, vanhus- ja vammaisneuvostosta sekä tarvittaessa muista organisaatioista, jotka nähdään tarpeelliseksi hyvinvointi- ja turvallisuusyhteistyön edistämiseksi Sodankylässä. Yhteistyöfoorumin on tarkoitus kokoontua kaksi kertaa vuodessa ja ottaa osaa kunnan toiminnan ja talouden suunnitteluun ja seurantaan vuosikellossa esitetyllä tavalla.

Hyvinvointi- ja turvallisuusfoorumin jäsenet:

Viljo Pesonen, kunnanjohtaja, (pj.)

Sanna Ylitalo, hyvinvointikoordinaattori, (siht.)

Esa Harju, poliisi

Hanna Kuusela, seurakunta

Jussi Hannukari, pelastuslaitos

Kaisa Kulmala, Järjestökeskus Kitinen ry

Marjo Rajamäki, Sodankylän yrittäjät ry

Lasse Näsi, vanhusneuvosto

Helena Korhonen, vammaisneuvosto

Hanna-Leena Talvensaari, Pohjoisimman Lapin Leader ry

Pirjo Vattulainen, kyläneuvosto

Anu Summanen Pyhä-Luosto Matkailuyhdistys ry

Antti Lehtisalo, Jääkäriprikaatin komentaja

Inga Mukku, vanhustyön johtaja

Harri Tiuraniemi, lapsiasiainneuvosto, perusturvajohtaja

Päivi Vauhkonen, talous- ja hallintojohtaja

Jukka Lokka, kehittämisjohtaja

Risto Varis, sivistystoimenjohtaja

Matias Yliriesto, tekninen johtaja

Katja Aikio, henkilöstö- ja viestintäpäällikkö

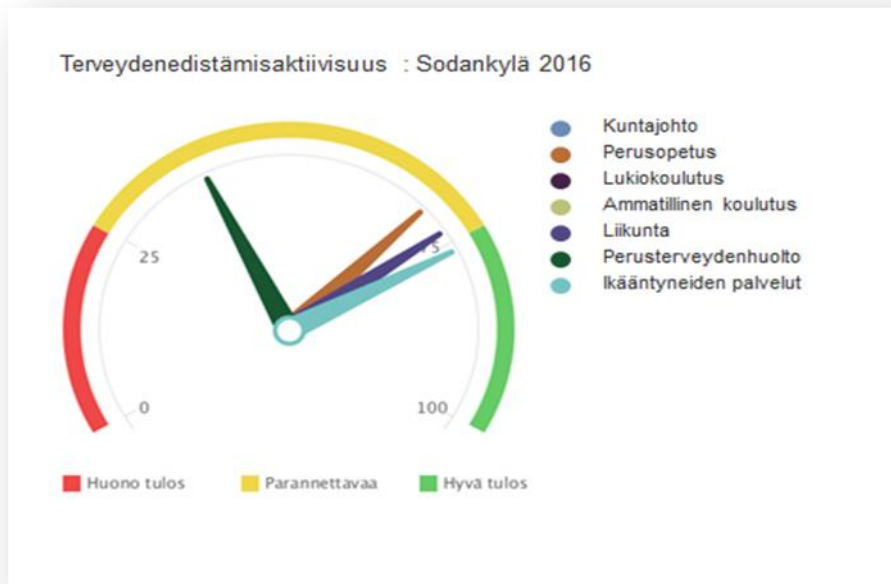
OSA I VÄESTÖN HYVINVOINNIN KEHITYS VALTUUSTOKAUDELLA 2013–2016

1. Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi

Sodankylän kuntalaisten hyvinvointiin liittyvää indikaattoritietoa on saatavilla sähköisen hyvinvointikertomuksen perus- ja täydentävistä indikaattoreista sekä kunnan omista tilastoista ja kyselyistä. Sähköisessä hyvinvointikertomuksessa on käytetty useita tietolähteitä, joista yleisin on Sotkanet.fi – tilastot. Kunnan indikaattoritietoja verrataan vastaaviin väestö- ja elinkeinorakenne kuntiin. Kunnan johtoryhmä on valinnut indikaattoritietojen vertailukunniksi Kittilän, Sotkamon ja Nurmeksen. Lisäksi kunnan indikaattorituloksia verrataan Lapin ja koko maan indikaattorituloksiin.

TEAvisari on Terveyden- ja hyvinvoinninlaitoksen (THL) ylläpitämä sähköisen hyvinvointikertomuksen indikaattori. Tulokset kuvaavat terveydenedistämistä eli kunnan toimintaa asukkaiden terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi. TEA- termillä tarkoitetaan yhteisön terveydenedistämistä. TEAvisarissa esitetään tuloksia organisaatioiden mitattavissa olevista ominaisuuksista ja toiminnasta. Mittaamisessa on keskitytty erityisesti organisaatioiden kykyyn integroida terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen organisaation perustoimintaan, niin että saavutetaan vaikutuksia kuntalaisten terveydessä ja hyvinvoinnissa.

Seuraava kuvio osoittaa Sodankylän kunnan terveydenedistämistä 0-100: hyvä tulos, parannettavaa ja huono tulos. Ikääntyvien palveluissa toimivien terveydenedistämistä on hyvällä tasolla. Liikunnan, perusopetuksen ja perusterveydenhuollon toimijoiden terveydenedistämistä on kehittämisen varaa

Kuvio 1. TEAvisari (lähde: www.teaviisari.fi)

Alla oleva kuvio osoittaa kunnan terveydenedistämisen aktiivisuutta verrattuna verrokkikuntiin, Lapin ja koko maan tuloksiin. Sodankylän kunnan tulos 66/100 kaipa parannusta. Tulos on huonompi kuin koko maan, mutta parempi kuin Kittilän ja Nurmeksien kuntien tulos ja sama kuin Sotkamon.

Terveydenedistämisen aktiivisuus : Sodankylä 2016

	Sodankylä	Kittilä	Sotkamo	Nurmes	Koko maa
Terveydenedistämisen aktiivisuus	66	63	66	61	70
Kuntajohto	..	47	45	66	74
Perusopetus	69	63	63	68	69
Lukiokoulutus	..	72	70	..	72
Ammatillinen koulutus	..	..	..	67	69
Liikunta	73	..	65	58	71
Perusterveydenhuolto	39	56	74	53	66
Ikäntyneiden palvelut	76	87	89	83	74

Kuvio 2. Sodankylän kunnan terveydenedistämisen aktiivisuus (lähde: www.teaviisari.fi)

Seuraavassa esitetään tarkemmin aihealueittain eri lähteistä kerättyä tietoa Sodankylän alueen hyvinvoinnin tilasta vuosilta 2013 – 2016.

Talous ja elinvoima

Alla olevassa kuviossa on kunnan talouteen ja elinvoimaan liittyviä vertailutietoja 2014–2015.

Toimintakate	57.736.279,76 €	lasku 183.742 €	- 0,3 %
Toimintamenot		lasku 623.640 €	- 0,9 %
Toimintatuotot		lasku 439.898 €	- 4,1 %
Verotulot	36.540.866 €	kasvu 696.566 €	1,9 %
Kunnallisverotilitykset	27.403.411 €	lasku 55.949 €	- 0,2 %
Kiinteistövero	6. 813.083 €	kasvu 412.927 €	6,5 %
Valtionosuudet	25.364.918 €	kasvu 263.003 €	1,1 %
Yhteisövero	2.324.372	kasvua 339.589 €	17,1 %

Kuvio 3. kunnan talous ja elinvoima (lähde: Sodankylän kunnan tilinpäätöskirja 2015)

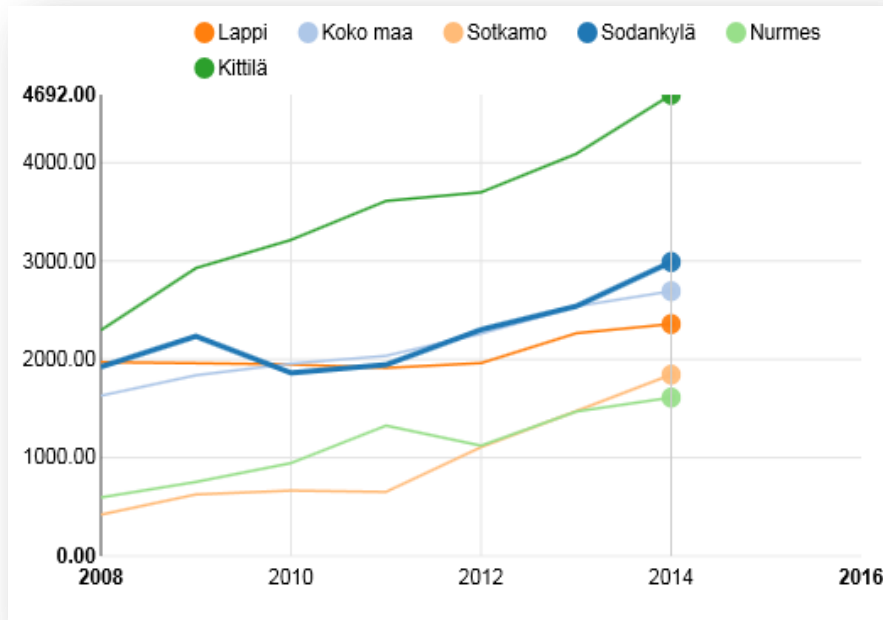
Alla olevassa kuviossa on vuosittaisia kunnan talouteen liittyviä vertailutietoja.

	2011	2012	2013	2014	2015
VALTIONOSUDET	23 460 377	24 910 805	25 237 320	25 101 915	25 364 918
VEROTULOT	29 001 718	29 674 484	33 345 492	35 844 300	36 540 866
INVESTOINNIT, netto	2 690 249	6 661 639	6 822 560	5 932 586	2 423 766
LAINAT	17 134 365	20 347 243	22 575 345	26 382 415	28 449 342
TOIMINTAKA TE	50 117 551	55 139 212	56 984 958	57 920 022	57 736 280

Kuvio 4. kunnan talousvertailu (lähde: Sodankylän kunnan tilinpäätöskirja 2015)

- Kunnan velkamäärä kasvoi 2.066.927 euroa. Velan kokonaislainamäärä vuoden **2015** tilinpäätöksessä on 28.449.342 euroa. **Velkaa kunnalla on 3.244 euroa / asukas.**

Alla olevassa kuviossa on esitetty verrokkikuntien, Lapin ja koko maan vertailutietoja lainakannan kehityksestä vuosilta 2008 - 2014.

Kuvio 5. Indikaattori: lainakanta, euroa / asukas (lähde: www.sotkanet.fi).

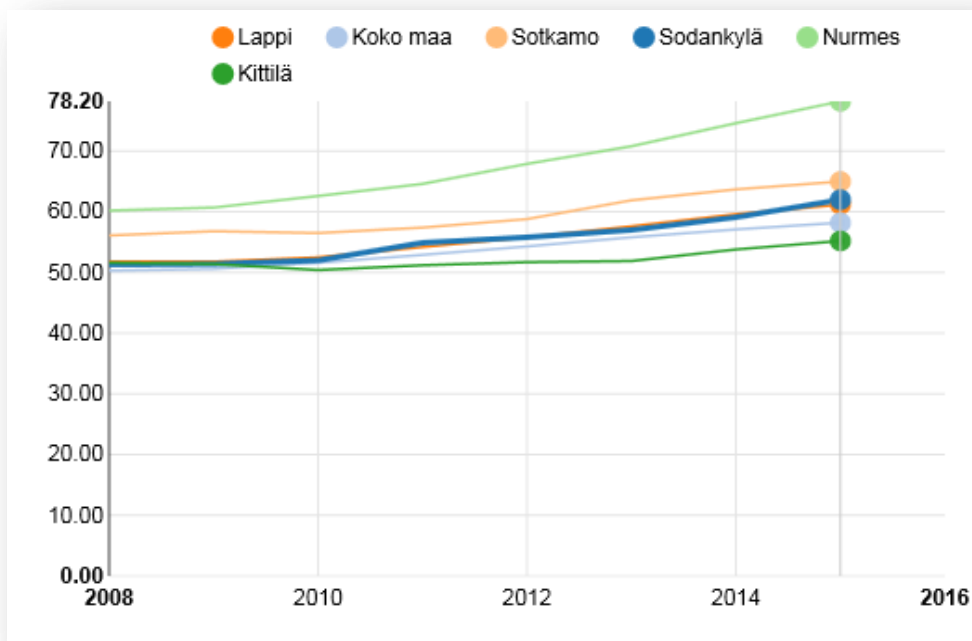
Lainakanta 2014 € /asukas

Lappi	2360
Koko maa	2694
Sotkamo	1845
Sodankylä	2991
Nurmes	1612
Kittilä	4692

Sodankylän lainakanta, euroa / asukas on pienempi kuin Kittilässä. Se on suurempi kuin Lapissa ja koko maassa keskimäärin sekä Sotkamossa ja Nurmeksessa.

- Sodankylän asukasluku väheni vuoden 2015 aikana 38 hengellä ja oli vuoden lopussa 8.782 henkeä. Muutos -0,4 %. Väestöstä on alle 15-vuotiaita 13,6 %, 15 – 64 – vuotiaita 61,8 % ja yli 65-vuotiaita 24,7 %. Yli 75-vuotiaiden määrä on kasvanut 2,5 prosentista (vuodesta 1980) 10,9 prosenttiin (vuoteen 2015). (Lähde: Tilastokeskus)
- Huoltosuhde on kasvanut odotetusti. Demografinen (väestöllinen) huoltosuhde ilmaisee, kuinka monta alle 15-vuotiaasta ja 65 - vuotta täyttänyttä on sataa 15–64 -vuotiaasta (työikäistä) kohti. Mitä enemmän on lapsia ja/tai eläkeikäisiä, sitä korkeampi huoltosuhteen arvo on.

Alla olevassa kuviossa on vertailu 2008- 2015 vuosien tuloksia väestöllisestä huoltosuhteesta.

Kuvio 6. Indikaattori: huoltosuhde, demografinen (lähde: www.sotkanet.fi).

Huoltosuhde, demografinen 2015	
Kittilä	55,20
Koko maa	58,20
Lappi	61,20
Sodankylä	62
Sotkamo	65
Nurmes	78,20

Sodankylässä huoltosuhde vuonna 2015 oli 62 henkilöä. Tulos on matalampi kuin Sotkamossa ja Nurmeksessa, mutta korkeampi kuin keskimäärin Lapissa ja koko maassa sekä Kittilässä.

Työllisyys ja koulutus (lähde: Sodankylän kunnan tilinpäätöskirja 2015)

- Työttömien osuus väestöstä 2012 on ollut 10,1 % ja vuonna 2015 oli **14,2 %**.
- Nuorisotyöttömiä 2013 on ollut vuonna 62 ja vuonna 2015 oli **44 henkilöä**.
- Pitkäaikaistyöttömien määrä on kasvanut vuosien mittaan. Vuonna 2012 se oli 65 henkilöä ja vuonna 2015 se oli **170** henkilöä.
- Sodankylän koulutustaso on noussut, mutta on matalampi kuin Kittilässä ja Sotkamossa sekä Lapissa ja koko maassa keskimäärin. (lähde: www.sotkanet.fi) Indikaattori ilmaisee väestön koulutustason, joka on mitattu laskemalla perusasteen jälkeen suoritettujen korkeimman koulutuksen keskimääräinen pituus henkeä kohti.

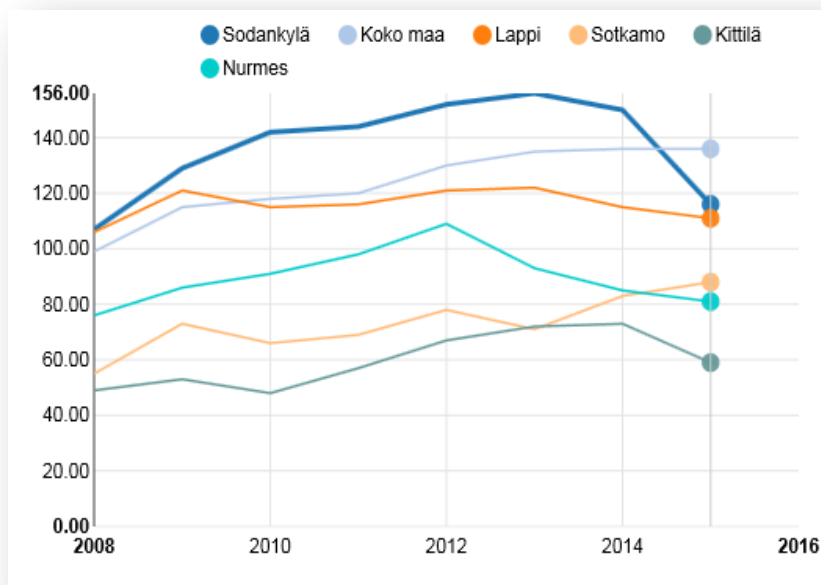
Väestö ja asuminen (lähde: www.sotkanet.fi)

- Lapsiperheiden osuus perheistä vuonna 2015 oli **33,9 %**. Osuus on vähentynyt vuodesta 2014 (34 %). Tulos on vähemmän kuin Sotkamossa ja Kittilässä, Lapissa ja koko maassa, mutta enemmän kuin Nurmeksessa.
- Yksinhuoltajien osuus perheistä vuonna 2014 oli 21 %. Tämä on vähemmän kuin Kittilässä Lapissa ja koko maassa, mutta enemmän kuin Nurmeksessa ja Sotkamossa.
- Yhden hengen asuntokunnat % asuntokunnista vuonna 2015 oli 40,20 %. Tämä on enemmän kuin Sotkamossa, mutta vähemmän Kittilässä, Nurmeksessa, Lapissa ja koko maassa.

Toimeentulo

- Toimeentulotuki asukasta kohti laskettuna vuonna 2015 oli 116 €. Vuonna 2015 toimeentulotuen säästöt olivat n. 205.000 €. Keinoina olivat mm. henkilöstömuutokset, soveltamisohjeiden päivittäminen ja harkinnanvaraisesta toimeentulotuen päättäminen kollegiaalisesti. (lähde: Sodankylän kunnan tilinpäätöskirja 2015)

Seuraavassa kuviossa on toimeentulotuen vertailutietoja vuosilta 2008 – 2015. Sodankylän euromäärä on korkeampi kuin keskimäärin Lapissa, Sotkamossa, Kittilässä, Nurmeksessa, mutta vähemmän kuin keskimäärin koko maassa.

Kuvio 7. Indikaattori: toimeentulotuki, euroa / asukas (lähde: www.sotkanet.fi).

Toimeentulotuki, euroa / asukas 2015

Sodankylä	116
Koko maa	136
Lappi	111
Nurmes	81
Sotkamo	88
Kittilä	59

- Työmarkkinatuen kuntaosuus jatkoi lievää kasvuaan vuonna 2014. Vuonna 2012 tapahtunut kasvu johtui erityisesti työmarkkinatuen korotuksesta.

Vuoden 2015 alussa kunnan vastuu työmarkkinatuen rahoituksessa lisääntyi; kunta maksaa yli 300 työmarkkinatukea saaneiden työmarkkinatuesta 50 %. Aiemmin maksuvelvoite koski yli 500 päivää työmarkkinatukea saaneiden ryhmää. Yli 1000 päivää työmarkkinatukea saaneiden työmarkkinatuesta maksetaan 70 % (aiemmin 50 %, muutos 1.1.2015).
(lähde: Sodankylän kunnan tilinpäätöskirja 2015)

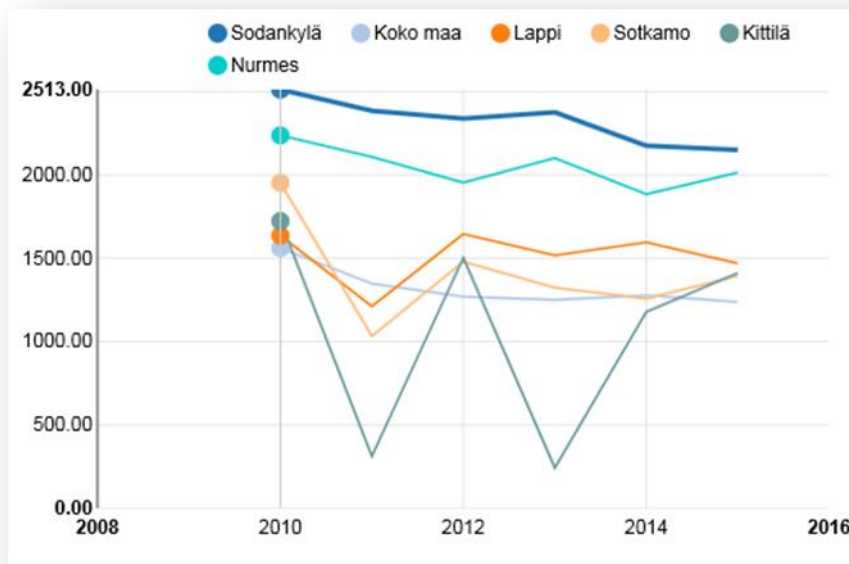
Sodankylän työmarkkinatuen kuntaosuus on ollut vuosittain, euroa:

2015	437 080
2014	269 798
2013	268 755
2012	223 515

Terveys

- Kelan sairastavuusindeksi laski vuonna 2015 hieman vuoden 2014 tasosta. Indeksiluku (108,4) on koko maan tasoa (100) suurempi. Sairastavuusindeksi koostuu kuolleisuus-, lääkekorvaus-, ja työkyvyttömyysindekseistä. Indeksillä on matalampi kuin vertailukunnissa. (lähde: www.sotkanet.fi)
- Psykiatrian laitoshoidon hoitajaksojen määrä väheni. Ansajokoksen kuntoutumisyksikössä kehitettiin erityisesti kotikuntoutusta. Ansajokoksen kuntoutumisyksikön ja kotikuntoutuksen piirissä olevien **asiakkaiden hoitopäiviä** psykiatrisessa sairaalassa oli vain **12** (aikaisempina vuosina keskiarvo n. **250** hp/vuosi). Kotikuntoutuksen kehittämisellä pystyttiin selvästi vähentämään psykiatrista laitoshoidoa ja laskemaan erikoissairaanhoidon kustannuksia. (lähde: **Sodankylän kunnan tilinpäätöskirja 2015**)
- Perusterveydenhuollon avohoidon kaikki lääkärikäynnit / 1 000 asukasta vuonna 2015 olivat **2151**.

Seuraavassa kuviossa on nähtävissä, että Sodankylässä oli 2015 lääkärinkäyntejä enemmän kuin verrokkikunnissa ja keskimäärin Lapissa ja koko maassa.

Kuvio 8. Indikaattori: perusterveydenhuollon avohoidon kaikki lääkärikäynnit / 1 000 asukasta (lähde: Sotkanet.fi)

Perusterveydenhuollon avohoidon kaikki lääkärikäynnit 2015 tuhatta asukasta kohti

Sodankylä	2151 (2151 x 8,782= 18890 käyntiä)
Nurmes	2015
Lappi	1470
Sotkamo	1395
Koko maa	1238
Kittilä	1412

- Erikoissairaanhoidon avohoitokäynnit vuonna 2014 olivat 13 834 käyntiä ja vuonna **2015** ne olivat **14 712 käyntiä**.

Alla olevassa kuviossa on esitetty vuosittaisia erikoissairaanhoidon tunnuslukuja. Hoitopäivien lukumäärä on laskenut. Vastaavasti hoitopäiväpotilaiden, avohoitopotilaiden ja avohoitokäyntien määrä on noussut edelliseen vuoteen verrattuna.

Tuotantotavoitteet	TP 2012	TP 2013	TP 2014	TP 2015
Hoitopäiväpotilaiden määrä	914	891	845	855
Hoitopäivien lukumäärä	7015	5863	5934	4883
Avohoitopotilaiden määrä	2944	3122	3180	3254
Avohoitokäyntien määrä	12156	13790	13834	14712

Kuvio 9. Erikoissairaanhoidon (lähde: Sodankylän kunnan tilipäätös ja toimintakertomus 2015)

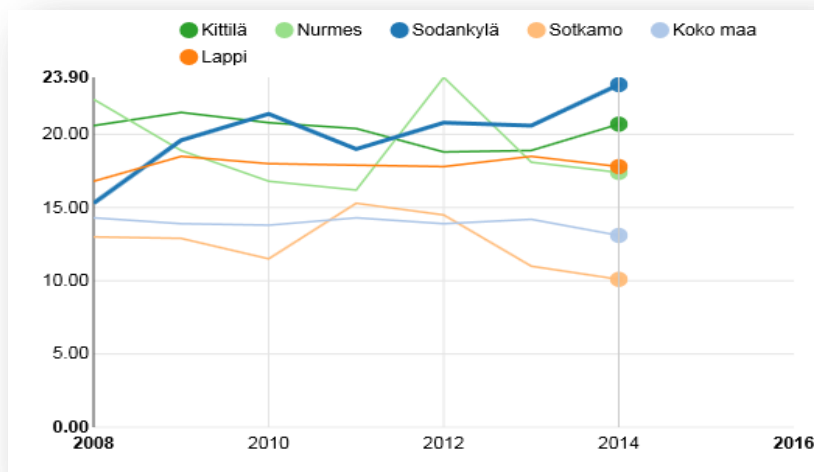
- sosiaali- ja terveystoimen nettokustannukset pienenevät vuodesta 2014 (35 242 572 €) vuoden 2015 (34 517 131 €) loppuun 725 441 €.
- Sodankylän apteekissa diabetes-, Alzheimer- ja reumalääkkeitä myydään enemmän kuin Kittilän apteekissa. Vastaavasti masennuslääkkeitä myydään vähemmän kuin Verkkokunnassa.

Alla olevassa kuviossa on yleisempien kansansairauksien myyntitilasto vuodelta 2015 ATC-koodeittain.

Sairaus/ lääketyyppi	Sodankylä € / 1000 asukasta kohden	Kittilä € / asukasta kohden
Diabetes tyyppi 1	23408	18549
Diabetes tyyppi 2	20686	18198
Diabetes yhteensä	44094	36747
Sydän- ja verenpainelääkkeet	32513	37285
Kolesterolilääkkeet	20201	18378
Obstruktiiviset hengityssairaudet	30387	31664
Masennus	7469	8778
Alzheimer	4723	3448
Reumasairaudet	44066	29498
YHTEENSÄ YM. LÄÄKEMYNTI	178730	162350

Kuvio 10. Yleisempien kansansairauksien myyntitilasto vuodelta 2015 ATC-koodeittain (lähde: Sodankylän apteekki)

- Vammojen ja myrkytysten vuoksi sairaalassa hoidettujen määrä, 1 000 vastaavanikäisistä kohti Sodankylässä vuonna 2014 oli **23,40** henkilöä.

Kuvio 11. Indikaattori: vammojen ja myrkytysten vuoksi sairaalassa hoidetut 25 - 64-vuotiaat / 1 000 vastaavanikäistä (lähde: Sotkanet.fi)

Vammojen ja myrkytysten vuoksi sairaalassa 2014

Sodankylä	23,40
Kittilä	20,70
Lappi	17,80
Nurmes	17,40
Koko maa	13,10
Sotkamo	10,10

- Sodankylän kunnan päihdetyöryhmä kartoitti toukokuussa 2015 kuntalaisten asenteita päihteiden käyttöön liittyen. Päihdeasennekysely toteutettiin Sodankylässä nyt ensimmäistä kertaa. Kysely on tarkoitus toteuttaa vuosittain. Paikallisen alkoholipolitiikan kehittäminen ja kuntalaisten oman äänen esiin tuominen ovat tärkeitä ja tulokset toimivat hyvänä työkaluna kuntalaisten hyvinvoinnin tarkastelussa. Kyselyn toistaminen ja eri vuosien tulosten vertailu mahdollistavat asenteiden kehittymisen seuraamisen.

Kyselyllä kartoitettiin Sodankylän kuntalaisten päihteisiin, tupakkaan, nuuskaan ja rahapeleihin liittyviä näkemyksiä ja mielipiteitä päihdehaittojen vähentämisen keinoista. Kyselyyn vastasi 191 kuntalaista. Sodankyläläisten päihdeasenteet olivat pääosin samansuuntaisia, kun muualla Suomessa toteutettujen päihdeasennekyselyjen tulokset. Kuntalaiset kokivat, että kunnassa käytetään alkoholia liikaa, joka noudattelee samaa linjaa alkoholin kulutusta koskevissa valtakunnallisissa tilastoissa.

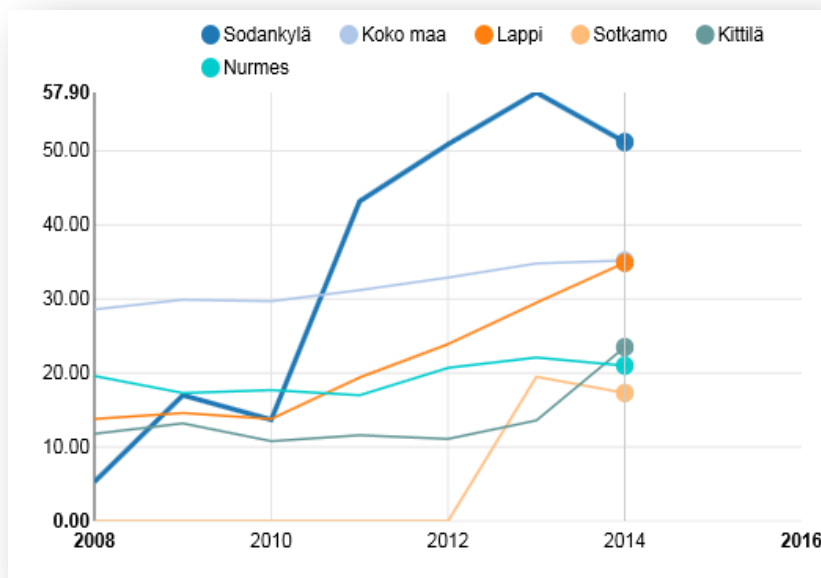
Sodankylässä on myyty vuonna 2015 10,7 litraa alkoholia asukasta kohti. Myyntiä on ollut enemmän kuin koko maassa ja Lapissa keskimäärin sekä Nurmeksessa ja Sotkamossa, mutta vähemmän kuin Kittilässä. Matkailun vaikutus näkyy Sodankylän ja Kittilän myyntitilastossa.

Alkoholijuomien myynti asukasta kohti 100 %:n alkoholina, litraa (id:714)			
	2013	2014	2015
Koko maa	7,6	7,3	7,1
Lappi	10,6	10,3	10,1
Kittilä	23,8	23	22,5
Nurmes	9,5	9,3	9,2
Sodankylä	10,9	10,9	10,7
Sotkamo	9,7	9,2	9
©			

Kuvio 12. Alkoholijuomien myynti asukasta kohti 100 %:n alkoholina, litraa (lähde: www.sotkanet.fi)

- Päihdehuollon kustannukset Sodankylässä ovat kasvaneet vuodesta 2010 vuoteen 2013 ja sen jälkeen kustannukset ovat pienentyneet vuoteen 2014 loppuun mennessä. Kustannuksiin kuuluvat päihdehuollon erityispalvelut ja raittiustyöhön suunnatut kustannukset.

Indikaattori. Päihdehuollon kustannukset €/asukas.

Kuvio 13. Päihdehuollon nettokustannukset, euroa / asukas (lähde: www.sotakanet.fi)

Päihdehuollon nettokustannukset, euroa / asukas.

Sodankylä	51,20
Koko maa	35,20
Lappi	34,90
Kittilä	23,50
Nurmes	21,00
Sotkamo	17,30

Ympäristö

Ympäristölautakunta on kiinnittänyt erityistä huomiota ympäristön siisteyteen ja pilaantumisen ehkäisyyn. Ympäristölautakunta on tehnyt vuonna 2015 kaksi ympäristökatselmusta. Rakennetun ympäristön osalta on ohjeistettu kuntalaisia terveellisen ja turvallisen elinympäristön edistämiseksi.

Vapaa-aika

Tavoitteina ja toimenpiteinä ovat turvata kuntalaisille mahdollisimman monipuolinen liikunta-, nuoriso- ja kulttuuriharrastustarjonta, toimiva vapaa-ajan kenttä, kaikki ikäluokat huomioiva palveluverkosto, ympäristön hyödyntävä toiminta, joka mukautuu yhteiskunnallisiin muutoksiin.

Liikunta

- Kunnan liikuntapalvelut tuottavat ryhmäliikuntapalveluja melkein jokaiselle ikäryhmälle; nuoret, lapset, työikäiset, ikäihmiset ja erityisryhmät. Ikäihmisille tarjottavia palveluja on kunnassamme kaikista eniten. Painopistettä on muutettu työikäisten liikuntapalveluun, aikuisten terveysliikunta-hankkeen myötä.
- Ikäihmisten ryhmäliikunnan ohjaustunteja tuotettiin 513 tuntia ja työikäisille (18 – 64 v.) aikuisten terveysliikunta -hanke tuotti ryhmäliikuntaa n. 200 tuntia sekä yksilöohjauksia 170 tuntia. Erityisryhmille ohjaustunteja tuotettiin 95 tuntia. Nuorille ja lapsille tuotettiin 126 tuntia.
- Sodankylässä toimii noin 50 aktiivista järjestöä, jotka tuottavat suurimman osan iltaisin liikunta-, -nuoriso ja kulttuuripalveluista. Liikuntaseurojen tuottamat ohjaustunnit ovat vuodessa 4982 tuntia.
- Kunta jakaa yleis- ja kohdeavustuksia vapaa-aikatoimen järjestöille kaksi kertaa vuodessa. Vuokratukea myönnetään myös järjestöille, joille kunnalla ei ole osoittaa harjoitustiloja.

Kulttuuritoimi

- Voimassa oleva laki kuntien kulttuuritoiminnasta (728/1992) määrittää kunnan tehtäväksi edistää, tukea ja järjestää kulttuuritoimintaa kunnassa. Lain mukaan kunnan on myös järjestettävä kunnan asukkaille mahdollisuuksia taiteen perusopetukseen sekä harrastusta tukevaan opetukseen taiteen eri aloilla. Kulttuuritoiminnalla tarkoitetaan laissa taiteen harjoittamista ja harrastamista, taidepalvelujen tarjontaa ja käyttöä, kotiseututyötä sekä paikallisen kulttuuriperinteen vaalimista ja edistämistä.
- Hallitusohjelman mukaan kulttuuripalvelujen on oltava tasa-arvoisesti ja tasalaatuisesti kaikkien saatavilla. Kulttuurilla on keskeinen asema yhteiskuntaa rakennettaessa. Kulttuurilla on paitsi itseisarvoinen asemansa, myös merkittäviä vaikutuksia kansantalouteen sekä yksilöiden hyvinvointiin.
- Toimintastrategia
Strategiana on kehittää vapaa-aikajärjestöjen kanssa yhteistyöhön tukeutuva monitahoinen toimintaverkosto. Tehtävät ja toiminnot suhteutetaan olemassa oleviin resursseihin. Yhteistyötä elinkeinoelämän kanssa jatketaan. Toteutetaan vapaa-aikahankkeeseen sisältyneiden toimintatilojen suunnittelu ja rakentaminen. Tarjotaan monipuolisia liikunta-, nuoriso- ja kulttuuritoimen palveluja.

Lapset ja nuoret

- Vain yhdessä kymmenestä Suomen kunnasta on käytössä kulttuurikasvatussuunnitelma. Sodankylässä omaa suunnitelmaa ei vielä ole, Sodankylässä ollaan käynnistämässä suunnitelmatyö

yhdessä koulujen kanssa. Suunnitelma tukee tasa-arvoisesti kaikkien kunnan lasten ja nuorten kulttuuristen oikeuksien toteutumista ja paikallisidentiteetin vahvistumista.

- Taiteen perusopetus on ensisijaisesti lapsille ja nuorille tarkoitettua tavoitteellista ja tasolta toiselle etenevää opetusta. Revontuli-Opistossa voi suorittaa taiteen perusopetuksen (TPO) opintoja kuvataiteen, musiikin, sirkustaiteen ja tanssin (nykytanssi ja kansantanssi) aloilla.
- Taiteen perusopinnot laajuus on 500 tuntia. Keskeiset tavoitteet ja sisällöt määritellään taiteen perusopetuksen opetussuunnitelmassa. Kun opiskelija on suorittanut kaikki 500 tuntia, hän on oikeutettu saamaan todistuksen taiteen perusopetuksesta.
- Sodankylän kulttuuritoimi organisoii vuosittain useita lapsille ja nuorille tarkoitettuja taide- ja kulttuuritapahtumia yhteistyössä eri kulttuuriyhdistysten ja koulujen kanssa. Tärkeimmät vuosittaiset tapahtumat ovat kesäkuun alkupuolella järjestettävä lasten ja nuorten taideleiri ja nuorten bändileiri sekä elokuussa Nuorten Luosto Classic – orkesterileiri. Lokakuussa järjestettävä lasten ja nuorten kulttuuriviikon tilaisuudet ovat maksuttomia ja niihin voivat osallistua myös kotihoidossa olevat lapset. Koulupäivän aikana järjestettävät tilaisuudet mahdollistavat kaikille lapsille ja nuorille tasapuoliset mahdollisuudet osallistua. Viikon aikana esittäytyvät eri taidealojen ammattilaisryhmät ja oman kunnan harrastajat. Tilaisuudet ovat nuorille työpajoja, konsertteja, tekemistä ja kokemista. Varsinkin oman kunnan lasten ja nuorten osaamista on pyritty tuomaan esille. Yhteistyö kolmannen sektorin kanssa antaa tähän hyvät mahdollisuudet.

Aikuiset

- Kulttuuritoimi järjestää yhdessä perusturvan kanssa kuukausittain ikäihmisille suunnatun kulttuuritilain ja vuosittaisen vanhustenviikon. Yhteistyö eläkejärjestöjen kanssa tavoittaa laajan osanotajajoukon vanhemman sukupolven keskuudessa. Tilaisuudet viedään palvelutaloihin, jotta saavutettavuus mahdollistetaan hyvin. Kaikkia yhdistyksiä palvelevan Järjestökeskus Kitisen sijainti keskellä kuntakeskusta mahdollistaa yhdistyksille kokoontumistilan, matalan kynnyksen paikan.
- Lisäksi kulttuuritoimi järjestää erilaisia sivukyliin ja naapurikuntiin suuntautuvia kotiseutu-, konsertti- ja teatteriretkiä. Sodankylän sijainti mahdollistaa eri ammattialoja edustavien taiteilijoiden vierailumahdollisuudet. Sodankylän elokuvajuhlat on tunnetuin tapahtuma, joka tarjoaa paikkakuntalaisille erilaisia elämyksiä talkoolaisina ja yleisönä.
- Tapahtumien ja tilaisuuksien järjestämisessä tehdään tiivistä yhteistyötä seurakunnan ja jääkäriprikaatin kanssa. Lapin aluetatteri ja Teatteri Eurooppa 4 vierailevat vuosittain lasten ja aikuisten näytelmällä. Lapin kamariorkesteri vierailee kaksi kertaa vuodessa. Luostolla järjestettävä LuostoClassic- festivaali tarjoaa kuntalaisille korkeatasoisia klassisen musiikin konsertteja. Pääsymaksuissa on huomioitu kuntalaisalennus.

Kotiseutumuseo

- Sodankylän kotiseutumuseo esittelee, kuinka Sodankylässä elettiin 1900-luvun alussa. Kitisen ja Jeesiönjoen risteykseen muodostettu museoalue on pitkäjänteisen kehittämistyön tulos ja on tällä hetkellä yksi Lapin parhaiten hoidetuista paikallismuseoista. Museosta on kehitetty toiminnallinen ja perinteitä kunnioittava virkistytymispaikka. Vuosittain museolla vierailee yli tuhat kävijää, joista suurin osa on paikallisia.

Revontuli-Opisto

- Revontuli-Opisto on Sodankylän, Kittilän ja Enontekiön yhteinen kansalaisopisto, joka aloitti toimintansa 1.1.2010. Kittilän kunta on opiston isäntäkunta ja vastaa opiston hallinnosta. Opiston perustamissopimuksen mukaan Sodankylän kunta on mukana omalla rahoitusosuudellaan ja osoittamalla toiminnalle tilat. Opiston rahoitus muodostuu valtionosuudesta, kuntien rahoitusosuudesta ja kurssimaksutuotoista. Jokaisessa kunnassa järjestetään opetusta sen maksaman kuntaosuuden puitteissa.
- Revontuli-opiston tavoitteena on tarjota kansalaisopistotoimintaa koko kunnan alueella ja kaikille ikäluokille. Opiston kurseja järjestetään Sodankylässä kirkonkylän lisäksi 24 kylässä. Vuosittain Revontuli-opiston toimintaan Sodankylässä osallistuu keskimäärin noin 1 500 opiskelijaa, vuonna 2015 kurseille **Sodankylässä osallistui 1 559 opiskelijaa** (netto-opiskelijat eli opiskelija kerran laskettua), kurssilaisia eri kursseilla oli yht. 3 066.
- **Opetusta Sodankylässä** vuonna 2015 järjestettiin yhteensä **6 686,52 t.** Lisäksi opiston omina verkko-opintoina oli tarjolla opetusta 283 t (mm. tietotekniikka, kielet). Suurimmat aineryhmät Sodankylässä ovat liikunta ja tanssi (39 %), käden taidot (27 %) ja musiikki (16 %) ja kielet (7 %). Muita aineryhmiä ovat mm. kuva- ja näyttämötaiteet, kulttuuri ja kirjallisuus, tietotekniikka ja terveydenhuolto. Lisäksi järjestetään yksittäisiä luentoja eri aiheista mm. Lapin yliopiston ikääntyvien yliopiston kautta.
- Tärkeä osa opiston toimintaa Sodankylässä on lasten ja nuorten taiteen perusopetus. Sodankylässä lapset ja nuoret voivat suorittaa taiteen perusopetuksen opintoja kuvataiteessa, musiikissa, sirkuksessa ja tanssissa (nykytanssi ja kansantanssi). Taiteen perusopetus on opetussuunnitelman mukaista tavoitteellista ja tasolta toiselle etenevää opetusta, joka antaa myös valmiuksia hakeutua jatkossa alan opintoihin.
- Revontuli-Opisto myös työllistää Sodankylässä. Koko Revontuli-opiston alueella opiston työllisyysvaikutus on **28,5 henkilötyövuotta**, josta Sodankylän osuus laskennallisesti tuntimäärän suhteessa on 8,4 henkilötyövuotta. Vuonna 2016 Sodankylässä työskentelee kaksi päätoimista opettajaa (musiikki, tanssi- ja liikunta) ja **53 tuntiopettajaa**.
- Kansalaisopistojen tulee lain mukaan arvioida omaa toimintaansa vuosittain. Tärkeä osa tätä arviointia ovat joka lukukauden jälkeen opiskelijoilta kerättävät kurssipalautteet. Kurssilaisilta kerättyjen palautteiden ja vuonna 2015 toteutetun kuntalaiskyselyn pohjalta voidaan todeta, että Revontuli-Opisto koetaan opiskelumahdollisuuksien lisäksi myös tärkeänä hyvinvointipalveluna, yhteisöllisyyden ja osallisuuden edistäjänä alueella.
- Itä-Suomen yliopiston aikuiskasvatuksen professorin Jyri Mannisen (2015) toteuttamassa Suomi nousuun sivistystyöllä - Kansalaisopisto-opiskelun tuottamien hyötyjen taloudellinen merkitys – tutkimuksessa todetaan, että kansalaisopistojen toiminnan taloudellisia vaikutuksia voidaan esittää, että **1 € panostus kansalaisopistotoimintaan tuottaa alueelle 3,4–5,6 € hyödyt**.
Revontuli-opiston toteutuneet opetustunnit / kylät 2010–2015. Liite 2.

Seurakunta / 2015 toiminta

Seurakunta järjesti seurakuntailtoja ja hartaushetkiä kodeissa ja rukoushuoneella sekä vanhustyön yksiköissä ja terveyskeskuksessa yhteensä 219 kertaa ja niihin osallistui 3185 henkeä. Ehtoollistilaisuuksia on järjestetty yhteensä 84 kertaa ja niihin on osallistunut yhteensä 2320 henkeä.

Kirkolliset toimitukset

- Kastetoimituksia oli yhteensä 62 kertaa ja tilaisuuksiin osallistui 1550 henkeä.
- Avioliittoon vihkimisiä oli 24 ja häväikeä oli läsnä yhteensä 1 500 henkeä.
- Vuoden aikana kuoli 87 Sodankylän seurakunnan jäsentä. Hautaan siunaamisia toimitettiin 90 kertaa ja hautajaisiin osallistui 4140 henkeä.

Muu toiminta

- Sielunhoito yksittäin ja ryhmissä
- Yksityiset keskustelut ja rippi
- Aamu- ja iltapäiväkerho
- Varhaisnuorisotyö
- Nuorisotyö
- Rippikoulutyö
- Lähetystyö

Järjestökeskus Kitinen ry

- Järjestökeskus Kitinen ry perustettiin vuonna 2012. Yhdistyksen tarkoituksena on lisätä kuntalaisten hyvinvointia vahvistamalla jäsenjärjestöjen toimintaedellytyksiä ja niiden vapaaehtoistoimintaa, mahdollistaa yhteistyön toimivuus järjestöjen kesken ja julkisen sektorin kanssa, edistää järjestöjen osallisuutta sekä toimimalla jäsenyhteisönsä edunvalvojana ja edustajana.
- Tarkoituksen toteuttamiseksi Järjestökeskus Kitinen ry ylläpitää omaa ja jäsentensä käyttöön tarkoitettua toimitilaa, osallistuu järjestötoimintaa koskevaan kehittämistyöhön paikallisesti ja alueellisesti sekä järjestää koulutuksia, kursseja ja keskustelutilaisuuksia. Harjoittaa tiedotus- ja valistustoimintaa, suunnittelee erilaisia vapaaehtoistoiminnan uusia muotoja, järjestää yhteisiä tilaisuuksia yhteistyössä järjestöjen ja muiden toimijoiden kanssa sekä järjestää muuta tarkoitustaan edistävää, voittoa tavoittelematonta toimintaa.
- Toiminnan käynnistäminen ja kehittäminen mahdollistui vuonna 2015 Raha-automaattiyhdistyksen rahoittaman projektiavustuksen turvin. Rahoitusvaraus on tehty vuoteen 2017 asti.
- Toimitilat sijaitsevat osoitteessa Jäämerentie 19. Käytössä on katutasossa sijaitsevat n. 200 neliön tilat, jotka ovat yksityisen omistamat ja toimivat aikaisemmin liiketilana. Tiloissa on huomioitu esteettömyys.

Järjestöt ja yhdistykset

Kuntalaisten ja järjestöjen kuulemiseksi Hyvinvointikertomukseen 2017–2020 on tehty marraskuussa 2016 järjestöille ja kylätoimijoille suunnattu kysely yhteistyössä Lapin sosiaali- ja terveysturvayhdistyksen ja Järjestökeskus Kitinen ry:n toimijoiden kanssa.

Kyselyyn vastasi 17 yhdistystä ja järjestöä, joiden toimintaan osallistuu arviolta n. 1200 kuntalaista. Kysely oli teemoitettu hyvinvointisuunnitelman 2017–2020 painopisteiden mukaisesti: viihtyisä ja turvallinen Sodankylä, yhteisö ja yksilö hyvinvoinnin asialla sekä yhteistyö ja verkostoituminen. Järjestöjen esittämät kehittämiskohteet ja kyselyn muut tulokset huomioidaan Hyvinvointikertomuksen 2017–2020 vuosittaisessa toiminnan suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa.

Kyselyn pohjalta kunnan ja järjestöjen yhteistyötä aktivoidaan, yhteistyön muotoja monipuolistetaan ja yhteistyörakenteet tehdään tunnetuiksi. Järjestöjen tekemä työ kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi sekä turvallisuuden, yhteisöllisyyden ja osallisuuden lisäämiseksi tehdään näkyväksi. Järjestöt ovat tärkeä kumppani kunnalle.

Kylätoiminta

Kyläneuvoston puheenjohtaja kuuluu kunnan hyvinvointi- ja turvallisuus forumiin ja hän tai hänen varahenkilönsä on osallistunut kokouksiin. Vuoden 2015 teemana oli kotona asumisen tukeminen – olemassa olevat toimintamallit ja palvelut. Kyläneuvoston kokouksissa on kerrottu Hyvinvointi- ja turvallisuusfoorumissa käsiteltyjä asioita ja terveisiä vietäväksi kylille foorumilta. Foorumin teemaan liittyen on lähetetty kylätoimikunnille ja vastaaville seuroille kysely lokakuussa 2015.

Sodankylän kunta toteutti kaikille kylien asukkaille suunnatun kyselyn, jonka tavoitteena oli kartoittaa kylätoiminnan nykytilaa ja kerätä tietoa sen kehittämiseksi. Kysely oli avoin ja se toteutettiin lokakuussa 2015. Kyselyyn vastasi määräaikaan mennessä 276 kuntalaista. Sodankylässä ei ole aikaisemmin toteutettu vastaavanlaista kyselyä. Kylien ihmisiä aktivoitiin vastaamaan kyselyyn mm. siten, että kyliin lähetettiin sähköpostia/kirje, Sompio -lehdessä, kunnan kotisivuilla ja Facebookissa markkinoitiin kyselyä.

Kunnan kylätoiminnan keskeisimpiä tehtäviä on edistää kylien elinvoimaisuutta sekä kunnan ja kylien välistä yhteistyötä. Kyselyllä saatiin kartoitettua kylätoiminnan nykytilaa. Kunta lähti syksyllä 2015 entistä voimallisemmin kehittämään kylätoimintaa. Sodankylä on laaja maaseutukunta, jossa on paljon kyliä. Kylät nähdään tärkeänä voimavarana. Kunnan oman biotalousohjelman myötä toteutettiin syksyn 2015 aikana tiedotuskampanja, jolloin kierrettiin kaikkiaan 14 kylässä. Tilaisuuksiin osallistui kohtalaisen paljon väkeä.

Kyselyn tulos osoitti, että tiedon jakamiseen ja yhteistyön lisäämiseen tulee jatkossa panostaa nykyistä enemmän. Vastaajista yli 80 prosenttia koki tärkeäksi, että kunnan viranhaltijat ja luottamushenkilöt vierailisivat kylissä nykyistä enemmän. Vastaajien mielestä kylätoimintaa tulee kehittää avoimempaan ja vapaamuotoisempaan suuntaan. Kyselyn mukaan kyläläiset ovat kiinnostuneita osallistumaan talkoisiin sekä erilaisiin tapahtumiin.

Kunta jakaa vuosittain kylätoimikunnille -yhdistyksille ja -seuroille avustusta kylän omaan toimintaan, jotka vastaavat kunnan kylätoimintaan kuuluvista tehtävistä. Kyselyyn vastaajista enemmistön mielestä kyläavustusten jako tulee perustua toiminnan aktiivisuuteen. Tuolloin kunnassa oltiin uusimassa kyläavustusten jakoperiaatteita ja tässä asiassa haluttiin kuulla kylien ihmisiä.

Kysyttäessä, mistä olet ylpeä kylässäsi, mainitse kolme parasta asiaa kylästäsi.

- luonto sai ylivoimaisesti eniten mainintoja
- rauhallisuus ja yhteisöllisyys

Syksyn 2015 kyläkyselyn pohjalta valmisteltiin kylätoiminnan toiminta-avustamisen periaatteet, jotka hyväksyttiin kunnanhallituksessa alkuvuodesta 2016. Kyläavustuksen jakoperusteet pohjautuvat syksyn 2015 kyselyyn, kyläiltojen ja kylien ihmisten suoraan palautteeseen. Kyläavustuksella pyritään aktivoimaan kylien ihmisiä maksamalla perusosan lisäksi aktiivisuuslisää. Aktiivisuuslisän saamiseksi tulee järjestää kaikille asukkaille avoimia erilaisia tapahtumia, tilaisuuksia, toimintapäiviä, talkoita tai koulutuksia kylän asukkaiden yhteisöllisyyden, viihtyvyyden ja hyvinvoinnin sekä elinvoimaisuuden ja verkostoitumisen edistämiseksi. Tässä tulee pyrkiä huomioimaan kyläläisten erilaiset tarpeet. Aktiivisuuslisä porrastetaan toiminnan monipuolisuuden, laajuuden ja vaikuttavuuden perusteella.

Edellä kertomia asioita on työstetty saadun palautteen perusteella sillä ajatuksella, että kunta pyrkii osaltaan edistämään kuntalaisten hyvinvointia. Tässä prosessissa kuntalaisilla/kylien asukkailla on ollut mahdollisuus vaikuttaa siihen mihin päin kunnan kylätoimintaa kehitetään. Kylät laativat vuosittain toimintasuunnitelmat ja -kertomukset ja niissä tuodaan näkyväksi toimintaa kylissä.

Kylissä järjestetään hyvin monenlaisia tilaisuuksia ja tapahtumia; joululaulut, ulkoilutapahtuma, pilkkikisat, ongintakisat, tanssit, myyjäiset, markkinat, siivoustalkoot, matka teatteriin, konserttiin, uimahalliin, äitienpäiväjuhlallisuus, liikuntatapahtuma ja kerhot.

Syksyllä 2016 järjestettiin Kyläpäivä, jossa oli teemana kuntalaisten hyvinvointi ja kunnan elinvoimaisuus. Kyläpäivän kyläparlamentissa valittiin seuraavan vuoden hyvinvointitavoitteeksi lasten ja lapsiperheiden hyvinvoinnin vahvistaminen. Vuoden kyläksi valittiin Sassalin kylä. Kunnan hallinto- ja kehittämispalvelut käynnistävät kyläsuunnitelman laadinnan yhteistyössä Sassalin kylätoimijoiden kanssa. Kyläpäivät järjestetään vuosittain vuoden kyläksi valitussa kylässä.

Seitasäätiö

Seitasäätiö on Sodankylän kunnan omistama säätiö, jonka tarkoituksena on ensisijaisesti Sodankylän kunnan alueella edistää eri henkilöryhmien työllistymisen yleisiä edellytyksiä, toimia heidän työkykyisyytensä ja ammattitaitonsa ylläpitämiseksi ja parantamiseksi sekä henkisen, fyysisen ja sosiaalisen hyvinvointinsa kohottamiseksi.

Säätiö voi kehittää, tukea ja avustaa toimintaoja, jotka tarjoavat vaihtoehtoja nykyiselle työllistämistoiminnalle ja edistävät työllistymistoimenpiteitä, sekä muiden mahdollisten, samaa tavoitetta toteuttavien vaihtoehtojen toimintaa.

Tarkoituksen toteuttamiseksi:

Tarkoituksensa toteuttamiseksi säätiö järjestää työ- ja toimintakykyä arvioivaa, ylläpitävää ja kehittävää toimintaa sekä ammatillista kuntoutusta ja koulutusta. Se harjoittaa neuvonta-, tiedotus- ja julkaisutoimintaa, järjestää säätiön tarkoitusta edistäviä tilaisuuksia sekä harrastus-, virkistys-, opinto- ja urheilutoimintaa.

Toiminnan toteuttamiseksi säätiöllä on kahdeksan eri työpajaa, jossa se tuottaa valmennus-, kuntoutus- ja koulutuspalveluja.

Säätiö tekee monialaista yhteistyötä mm. Kelan, työ- ja elinkeinotoimiston, sosiaali- ja terveystoimen, ammatillisten oppilaitosten sekä samaa tarkoitusta toteuttavien organisaatioiden kanssa. Lisäksi Seita säätiö tekee hankeyhteistyötä eri toimijatahojen kanssa.

Turvallisuus

Sodankylän poliisin katsaus kunnan hyvinvointikertomukseen

Omasta Sodankylän nimismiespiiristä on useiden organisaatiomuutosten jälkeen tultu nykyiseen koko Lapin maakunnan käsittävään Lapin poliisilaitokseen, joka aloitti toimintansa 1.1.2014. Sodankylässä on yksi Lapin poliisilaitoksen poliisiasemista ja siellä työskentelee 10 poliisia valvonta- ja hälytystoiminnassa, 3 poliisia rikostorjunnassa, 5 poliisia liikenteenvalvonnassa ja lisäksi lupakansliassa 3 virkailijaa.

Hälytystehtävissä poliisin toimintavalmiusaika Sodankylässä on viimeisten viiden vuoden aikana vaihdellut 20 - 25 minuutin välillä. Toimintavalmiusajalla tarkoitetaan aikaa, joka kuluu hälytystehtävän saamisesta tehtäväpaikalle saapumiseen. Päihtyneiden henkilöiden säilöönottojen määrä on viime vuosina vakiintunut alle 100 säilöönottoon. Määrä on vähentynyt merkittävästi

ajoista jolloin säilöön otettiin vielä omalle poliisiasemalle. Nykyisin heidät kuljetetaan pääasiassa Kemijärvelle, Kittilään tai Rovaniemelle. Määrä on vakiintunut noin 90 säilöönottoon.

Kotihälytystehtävien määrä on hienoisessa nousussa (keskiarvo 2012–2015 / 156 kpl) ja vuoden 2016 ennuste on 174 kpl. Perheväkivaltatilanteiden määrä on vähenemään päin. Vuonna 2015 niitä oli 38 kpl ja v. 2016 ennuste on 29 kpl.

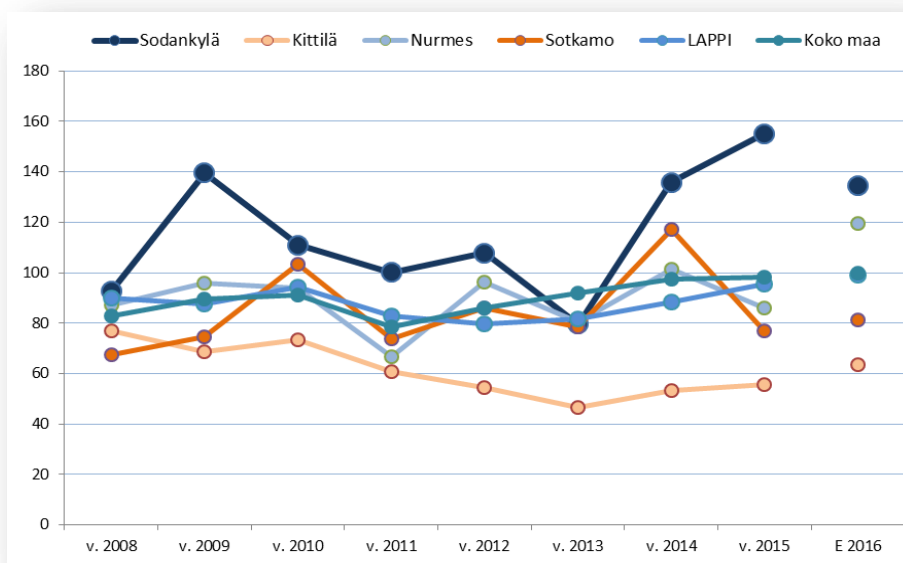
Rikoslakia vastaan tehtyjen rikosten (ei sisällä liikenne rikoksia) määrä on viime vuosina ollut kasvava, vuoden 2016 ennuste on 309 kpl (keskiarvo 2012–2015 / 257 kpl). Huomioitavaa kuitenkin on, että lukumäärä laski vuosina 2009–2014 ja nyt ollaan suurin piirtein tuota aikaa edeltävällä tasolla. Rattijuopumuksia vuonna 2015 oli 29 kpl ja ennuste vuodelle 2016 näyttää samalta tämänhetkisen kertymän perusteella (keskiarvo 2012–2015 42 kpl).

Pahoinpitelyrikoksissa kasvua on tapahtunut ennen kaikkea yksityisillä paikoilla (esim. asunnoissa) tehdyissä teoissa. Kaikkiaan pahoinpitelyjä vuonna 2015 oli 36 kpl ja 2016 ennuste on 56 kpl (keskiarvo 2012–2015 / 49 kpl). Omaisuusrikosten määrä on kasvanut ja vuoden 2016 ennuste on 157 kpl. Suurinta kasvu on ollut nettipetoksissa, joka on valtakunnallinen ilmiö. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että Sodankyläläiset ovat tulleet petetyiksi, eivät siis tehneet aiempaa enempää nettipetoksia. Huumausainerikoksia Sodankylässä on vuosittain noin kymmenkunta tapausta pitkällä aikavälillä katsottuna ja myös tällä hetkellä.

Sodankylän kunnan alueella annetaan sakkoja ennusteen mukaan tänä vuonna n. 760 kpl, jossa on noin 30 % pudotus vuosien 2012–2015 keskiarvoon.

Sodankylän katuturvallisuusindeksi on vuonna 2015 ollut 155,2 ja vuoden 2016 ennuste näyttää lukemaa 139,5. Mitä korkeampi lukema on, sitä turvallisempi kunta on ilmitulleiden tiettyjen rikosten perusteella. Indeksiin vaikuttaa eräiden rikosnimikkeiden painotettu määrä suhteessa asukaslukuun.

Katuturvallisuusindeksi (eräiden rikosten suhde väkilukuun; mitä isompi luku, sitä vähemmän rikoksia/asukas)

Kuvio 14. Katuturvallisuusindeksi (lähde: poliisin tulostietojärjestelmä (PolStat))

Palo- ja pelastustoimen katsaus kunnan hyvinvointikertomukseen

Lapin pelastuslaitoksen hälytystehtävien määrä on vähentynyt hieman edellisvuodesta, mutta määrät ovat vakiintuneella, normaalilla vaihteluvälillä.

Hälytystehtävien määrä vuonna 2015

	Lapin alue/ kpl	Sodankylä/ kpl
Hälytystehtävä	4187	270
Rakennuspalot	106	5
Rakennuspalovaarat	158	8
Maastopalotehtävät	53	3
Liikenneonnettomuudet	812	53
Vahingontorjuntatehtävät	256	16

Kuvio 15. Hälytystehtävät 2015 (lähde: Lapin pelastuslaitos)

Rakennuspalojen ja etenkin rakennuspalovaarojen määrä väheni merkittävästi viime vuodesta. Merkittävänä tekijänä vähentymiseen on ilmeisesti vähäinen maastopalojen määrä. Sateinen kesä näkyi merkittävästi maastopalotehtävien vähentymisenä. Liikenneonnettomuuksien määrässä kasvu jatkui, kyseessä ovat nimenomaan tieliikenneonnettomuudet. Automaattisten paloilmoittimien tarkistustehtävien (erhe -ilmoitukset) myönteinen vuosittainen vähentymiskehitys jatkui. Vahingontorjuntatehtävät lisääntyivät. Tehtävien määrään vaikuttavat myrskyt, tulvat ja tykkylumen määrä.

Lapset, varhaisnuoret ja lapsiperheet

Päivähoito 2014–2015

- Päivähoidossa olevien lasten määrä on kasvanut 348 > **372** (lisäys 24 lasta).
- Alle 3- vuotiaiden määrä päivähoidossa on kasvanut; vuonna 2014 alle 3v. lapsia päivähoidossa 128 ja vuonna 2015 alle 3v. lapsia päivähoidossa **148**
- Perhepäivähoitajien määrä on kasvanut viidellä hoitajalla vuodesta 2014. Pienet alle 3v. lapset sijoitetaan pääsääntöisesti perhepäivähoitoon, poikkeuksena vuorohoito.
- Päivähoitopaikkoja saatiin lisättyä päiväkoteihin vuoden 2015 lopulla siirtämällä kaksi esiopetusryhmää toimimaan koulun tiloihin. Poikkijoen päiväkodin esiopetusryhmän toiminta alkoi Sompion koululla ja Paulaharjun päiväkodin esiopetusryhmän toiminta Aleksanteri Kenen koululla.
- Sähköinen asiointi otettiin käyttöön keväällä 2015, esiopetus ja päivähoitohakemukset jätetään pääsääntöisesti sähköisesti. Tietojen käsittely jaa siirto päivähoito-ohjelmaan nopeutui. Päivähoitohakemusten käsittely on päivähoidon vastualuepäälliköllä. Asiakkaiden palvelu ja palveluohjaus vaikuttavat esimiesten hallinnollisiin tehtäviin.

- Lasten läsnäolojen seuranta tapahtuu työpuhelimessa olevan ohjelman avulla kaikissa yksiköissä, myös perhepäivähoidossa.
- Ei enää paperikirjauksia ja siirtoja käsin päivähoito-ohjelmaan. Virheet kirjauksissa vähenevät ja työajan käyttö tehostuu. Työpuhelin lisää työturvallisuutta erityisesti perhepäivähoidossa.

Lastensuojelu

- Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten määrä (huostaanotetut, avohuollon sijoitukset) 2014 oli 23 ja jälkihuollossa 9 sekä vuonna **2015** oli **18** ja jälkihuollossa **11**. Sijoitettujen ja jälkihuollossa olevien lasten tarkistuspiste on 31.12. Vuoden aikana sijoitusten määrä vaihtelee, sillä mittauspisteet ovat 31.12.2014 ja 31.12.2015.
- Lastensuojeluilmoitusten määrä on laskenut vuonna 2015 huomattavasti (124). Vuonna 2014 ilmoituksia oli vuonna 286 ja vuonna 2015 oli **162**. Laskua ilmoitusten määrässä oli 124.
- Sosiaalityössä vuosi 2015 merkitsi tasaisempaa vaihetta (säästöä n. 236.000 €). Lastensuojelulain ensisijaiseksi asettamana perhehoito kasvoi ja samalla sijoitukset perhekoteihin ja laitoksiin vähenivät. Lastensuojeluilmoitusten määrä pieneni 40 %. Tapahtumat virka-ajan ulkopuolisessa sosiaalipäivystyksessä vähenivät 50 %.

Kouluterveyskyselyn 2015 tulokset

Otanta 117 oppilasta. 8. ja 9. luokkien oppilaista

- ilman läheistä ystävää oli **6 %**. Vuonna 2013 luku oli 10 %.
- terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi kokeneiden osuus 2015 oli **10, 5 %**, kun se vuonna 2013 oli 20 %.
- 56 % kokee, ettei kiusaamiseen ole puututtu koulun aikuisten toimesta vuonna 2015, kun se vuonna 2013 oli n. 73 %.
- 60 % koki koulun fyysisissä työoloissa puutteita.
- tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa oli vuonna 2013 lähes 20 % oppilaista. Vuonna 2015 vastaava luku on vain **7 %**.
- tupakoi päivittäin vuonna 2013 n. 16 % ja vuonna 2015 vain **6 %**.
- kokee, että koululounasta ei ole riittävästi tarjolla vuonna 2013 lähes 50 % ja 2015 **65 %** opiskelijoista.
- **58 %** kokee, etteivät opettajat ole kiinnostuneita oppilaan kuulumisista.
- **20 %** kokee olevansa ylipainoinen. Lukumäärä on noussut 2013 tuloksesta, joka oli n. 17 %.
- **44 %** harjaa hampaita harvemmin kuin kaksi kertaa päivässä.

Kouluterveyskysely käsitellään sivistyslautakunnassa, rehtorikokouksessa, koulujen hyvinvointiryhmissä ja opettajienkokouksissa. Lisäksi tulokset esitellään huoltajille vanhempainilloissa. Kyselyjen tuloksia verrataan edellisiin kyselyihin. Kyselyn tulokset ja trendit vaikuttavat toiminnan suunnitteluun ja resursointiin.

Nuoret ja nuoret aikuiset

Kouluterveyskyselyn 2015 tulokset

Otanta (N)

Lukio tytöt ja pojat N = 85 oppilasta

Ammatillinen oppilaitos tytöt N=12 ja pojat N = 50

	Lukion 1. ja 2. vuoden oppilaat	Ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijat
Ilman läheistä ystävää	9 %	8 %
Terveystilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi kokivat	20 %	15 %
Tupakoi päivittäin	7 %	31 %
Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa	8 % (2013 n. 32 %)	30 %
huumeita kokeillut	8 %	28 %
Fyysistä uhkaa vuoden aikana kokenut	20 %	13 %

Kuvio 16. Kouluterveyskyselyt (Lähde: www.sotkanet.fi)

Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista ilman läheistä ystävää on **9 %**. Lukumäärä on kasvanut puolella vuodesta 2010. Ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista ilman läheistä ystävää oli **8 %**. Lukumäärä on pysynyt samana edelliseen kyselyyn verrattuna. Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi kokivat **20 %**. Lukumäärä on noussut vuodesta 2010 lähes puolella. Ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. opiskelijoista terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi kokivat **15 %**. Tytöt kokivat terveydentilansa huonommaksi kuin pojat. Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista tupakoi päivittäin **7 %**. Lukumäärä on noussut vuodesta 2013 **2 %**. Ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista tupakoi päivittäin **31 %**. Tytöt tupakoivat (**66 %** (7 tyttöä)) huomattavasti enemmän kuin pojat (22 %). Ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. opiskelijoista tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa oli **30 %** ja tytöistä **50 %** (6 tyttöä). Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa oli **8 %** ja vuonna 2013 n. 32 %. Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista huumeita on kokeillut ainakin kerran **8 %**. Lukumäärä on noussut 2 % vuodesta 2013. Ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. opiskelijoista huumeita on kokeillut ainakin kerran **28 %**, joista tytöt ovat kokeilleet **50 %** (6 tyttöä). Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista fyysistä uhkaa vuoden aikana on kokenut **20 %**. Lukumäärä on noussut vuodesta 2013 yli puolella. Ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. opiskelijoista fyysistä uhkaa vuoden aikana on kokenut 13 %. Tytöt kokivat fyysistä uhkaa enemmän kuin pojat.

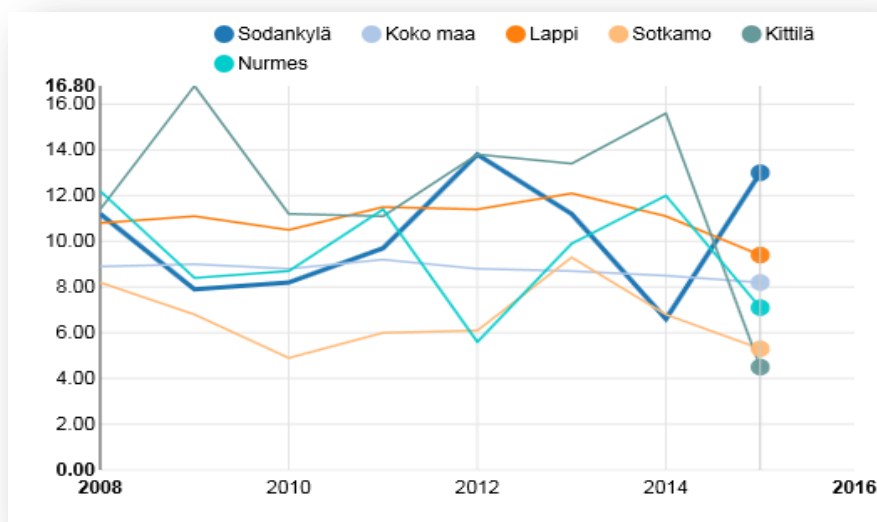
Sodankylässä Lapin ammattiopisto tarjoaa ammatillista koulutusta nuorille ja aikuisille. Lisäksi tarjolla on valmentavaa koulutusta. Ammatilliseen peruskoulutukseen valmentava koulutus (Valma) antaa

peruskoulunsa päättäneelle tai opintonsa keskeyttäneelle nuorelle lisäaikaa pohtia tulevaisuutta. Koulutuksen aikana nuori saa ammatinvalinnan ohjausta ja mahdollisuuden tutustua työelämään.

Työhön ja itsenäiseen elämään valmentava koulutus (Telma) antaa erityistukea tarvitsevalle nuorelle mahdollisuuden opiskella arjentaitoja sekä työelämävalmiuksia tuetusti. Koulutuksen aikana opiskelijalla on mahdollisuus harjoitella asumista koulun asuntolassa, jossa on ympärivuorokautinen valvonta.

Terveys (lähde: www.sotkanet.fi)

- Raskaudenkeskeytysten määrä / 1 000 15- 49-vuotiaista naista kohden on noussut Sodankylässä 7 henkilöstä 13 henkilöön. Määrä on enemmän kuin kaikissa verrokkikunnissa ja keskimäärin koko maassa ja Lapissa.

Kuvio 17. Raskaudenkeskeytykset / 1 000 15- 49-vuotiaista naista kohden (lähde: www.sotkanet.fi)

Raskauden keskeytykset	
Sodankylä	13
Lappi	9
koko maa	8
Nurmes	7
Sotkamo	5
Kittilä	4

- Mielenterveyden häiriöihin sairaalahoitoa saaneiden 18–24-vuotiaiden osuus tuhatta vastaavanikäistä kohti oli vuonna 2013 9 nuorta, joka on 7,2 nuorta vähemmän kuin vuonna 2012. Lukumäärä on vähemmän kuin verrokkikunnissa, mutta enemmän kuin keskimäärin Lapissa ja koko maassa.

Koulutus ja toimeentulo (lähde: www.sotkanet.fi)

- Koulutuksen ulkopuolelle jääneiden osuus vastaavanikäisestä väestöstä vuonna 2013 oli 6,8 % ja vuonna 2014 se oli **7,2 %**.
- Alle 18 -vuotiaita lukion keskeyttäjiä vuonna 2015 oli **8 opiskelijaa** / ammatillisen opintojen keskeyttäjiä **3 opiskelijaa**.
- Pitkäaikaista toimeentulotukea saaneet 18–24 -vuotiaat, vastaavanikäisestä väestöstä vuonna 2013 oli vuonna 3,9 % ja vuonna 2014 se oli **2,8**.

Sosiaaliset suhteet

Nuorisotyö

- Nuorisotyössä keskityttiin nuorisotilatoimintaan. Nuorisotilat olivat avoinna maanantaista torstaihin 15–20, sekä perjantaisin 15–23. Perjantaisin tilalla järjestettiin ohjattua toimintaa, esimerkiksi leivontaa, kokkailua, leffailtoja tai peli-iltoja. Yhteensä vuonna 2015 nuorisotilalla **käyntikertoja oli 3017**.
- Kerhotoimintaa oli vuoden ympäri. Keväällä kokoontui 6-luokkalaisten kerho maanantaisin, tiistaisin järjestettiin kokkikerho ja keskiviikkoiltoina kokoontuivat toisen asteen opiskelijat. Syksyllä aloitettiin 7-luokkalaisille tytöille suunnattu liikuntakerho. Kerhossa oli keskimäärin kymmenen nuorta.
- Vuoden 2015 aikana järjestettiin yhteensä **13 tapahtumaa**. Suosituimpia näistä olivat discot, jotka paikalle keräsivät keskimäärin 50 nuorta. Kevään huipputapahtuma oli Spring Break Hotelli Sodankylässä koulujen päättäjäispäivänä. Tapahtumaan osallistui 65 nuorta. Nuorisotoimi järjesti vuoden 2015 aikana kaksi reissua. Toinen reissu järjestettiin keväällä Rovaniemelle ja toisen syksyllä Ouluun. Oulun reissu on muodostunut perinteeksi vuosien varrella ja tälläkin kertaa linja-auto oli täynnä nuoria.
- Kaikkiin nuorisotoimen järjestämiin palveluihin nuoret pääsevät myös itse vaikuttamaan. Nuoria osallistettiin suunnittelemaan heille mieleisiä tapahtumia ja kerhoja. Esimerkiksi kaikkien perjantai-iltojen toiminnot olivat nuorien itse suunnitteleamia ja myös reissujen ohjelmiin nuoret pääsivät vaikuttamaan.
- Nuorisotoimen tärkein tiedotusväline on sosiaalinen media, Facebook, jota päivitetäänkin lähes päivittäin. Sitä kautta tavoitetaan niin nuoret kuin heidän vanhemmatkin.

Etsivä nuorisotyö

- Sodankylän kunnan nuorisotoimi sai Opetusministeriöltä Etsivään nuorisotyöhön jatkorahoituksen v. 2015. Toiminta aloitettiin tammikuussa 1.1.2015. Etsivän nuorisotyön ennaltaehkäisevä ja pitkäjänteinen toiminta on toteutunut hankehakemusten mukaisesti. Etsivän työntekijän toimitilat sijaitsevat nuorisotila Netcan tiloissa entisen Kitisenrannan koulutiloissa.
- Lapin aluehallintovirasto on antanut syksyllä 2016 Sodankylän kunnan nuorisotoimelle tehtäväksi koordinoida Lapin kuntien etsivää nuorisotyötä.
- Hakemuksen mukaisesti aloitettiin yhteistyön luominen sekä säätiön että sidosryhmien kesken. Tiiviissä yhteistyössä olivat mukana kunnan kuntouttava työtoiminta, TE -palvelut, kuraattorit, mielenterveystoimisto, perheneuvola, sosiaalitoimi ja rikosseuraamuslaitos. Yhteistyö nuorisokeskus Vasatokaan nuottavalmennuksen kanssa jatkui tiiviinä. Erityisnuorisotyön

valtakunnallinen yhteistyö jatkui Nuorten keskuksen hallinnoiman autopaja toiminnan kautta. Mukana on 17 pajaa, <http://www.nuortenkeskus.fi/fi/toimintaa/moottoripaja/>. Sodankylän etsivätyö on mukana A-klinikkasäätiön hallinnoimassa Pohjoisen nuorilla hankkeessa. Tässä pilotointihankkeessa on Sodankylän kunnan lisäksi mukana Sotkamon kaupunki. Hankkeen tavoite Sodankylässä on saada uusia työvälineitä etsivän työn asiakkaiden tukemiseen, toimintatapana nuorten itse tuottamat video/multimedia -materiaalit. Tuotokset julkaistaan A-klinikkasäätiön ylläpitämällä sivustoilla <http://www.nuortenlinkki.fi/>.

- Sodankylän peruskoulun 7 lk:n oppilaat vierailivat perinteisesti nuorisotiloissa, jolloin heille kerrottiin myös etsivästä nuorisotyöstä. Sivukyliä oppilaat kutsuttiin myös vierailulle.
- Keväällä 2015 Aleksanteri Kenan koulun yläasteen 9 lk:n oppilaat vierailivat luokkakohtaisesti etsivän nuorisotyöntekijän luona, etsivä nuorisotyöntekijä vieraili myös keväällä 2015 kaikilla Sodankylän sivukyliä yläasteilla tavoittaen näin kuntamme 9 lk:n luokan oppilaat, jotka siirtyivät syksyllä 2015 toisen asteen opiskelupaikoille ympäri laajaa Lappia.

Vierailun aikana painotettiin etsivän työntekijän mahdollisuutta nuoren tukemiseen mahdollisissa ongelmatilanteissa ja etsivän työn laajuudesta koko Suomessa.

- Etsivästä nuorisotyöstä Sodankylässä saa tietoa www.netca.fi ja www.lanuti.fi sivustojen kautta. Näille sivustoille nuoret ohjataan aina tutustumiskäyntien yhteydessä. Lisäksi etsivätyö on facebookissa. Etsivä nuorisotyöntekijä on perustanut facebookiin ryhmiä jokaiseen sivukylään sekä kirkonkylälle. Lisäksi paikallislehti Sompiossa ilmoitetaan viikoittaiset etsivän työn järjestämät toiminnot.
- Etsivä nuorisotyö järjesti säännöllistä iltapäiväkerhotoimintaa 2015 viisi kertaa viikossa: sählä, bändi, moottorikerho. **Kerhoissa oli mukana 38 nuorta.** Yksilöllistä jatkuvaa ohjausta/tukihenkilötoimintaa/perhetyötä tehtiin kuudelle nuorelle. Ohjattua kesätyötä järjestettiin yhdelle tuettavalle nuorelle. Yläasteikäisille nuorille järjestettiin TET -työharjoittelujaksoja. Kerhotoiminnoissa etsivän työntekijän tukena oli yksi kerho-ohjaaja ja kuntouttavan työtoiminnan ja työkokeilun kautta harjoittelussa olevia apuohjaajia.
- Etsivä työntekijä suunnitteli ja toteutti nuottavalmentajan kanssa v. 2015 yhden viikon mittaisen valmennusjakson Vasatokkaan, jossa oli mukana **6 nuorta.** Lisäksi etsivä työntekijä järjesti heinä-elokuussa kahdeksan päivän mittaisen elämysleirin Norjaan joka järjestettiin peruuntuneen päiväleiritoiminnan tilalle, mukana oli **3 moniongelmaista nuorta.** Etsivä työntekijä järjesti 2015 iltapäiväkerho nuorille sählän Lappi-cup reissut Kemiin, Kittilään ja Rovaniemelle. Näissä toiminnoissa olivat apuohjaajina kuntouttavan työtoiminnan ja työkokeilun kautta palkatut nuoret.
- Nuorisotalolle otettiin nuoria työelämän valmennukseen, kuntouttavaan työtoimintaan, työharjoitteluun. **Tukityöllistettäviä oli vuoden aikana yhteensä 10.** Kuntouttavan työtoiminnan kautta asiakkuus etsivään työntekijään on jatkunut pääsääntöisesti useita vuosia. Yhteistyökumppaneina tukityöllistämässä olivat Sodankylän kunnan kuntouttava työtoiminta, Sodankylän ammatti -instituutin kuraattori / opettajat ja Työ- ja elinkeinotoimisto. Henkilöt ottivat pääsääntöisesti itse yhteyttä etsivään työntekijään pyytäen mahdollisuutta tukityöllistämiseen tai vastaavaan toimenpiteeseen.
- Etsivä nuorisotyöntekijä järjesti yhdessä nuottavalmentajan kanssa kolme nuotta valmennusjaksoa Inarin Vasatokkaan. Lisäksi järjestettiin elämysleiri Pohjois-Norjaan. Valmennus ja leirijaksoilla oli mukana **15 nuorta.**

- Kerhotoimintaa järjestettiin sähly-, bändi- ja elokuvakerhoissa. Kerhoja oli keskimäärin neljä kertaa viikossa. Lisäksi kesä-heinäkuussa oli jalkapalloa ja frisbeetä kolme kertaa viikossa. **Kerhotoiminnassa mukana oli 15 nuorta.** Apuohjaajina toimivat kuntouttavassa ja työkokeilu työtoiminnassa olevat nuoret.
- Yksilöllistä jatkuvaa tukea sai neljä nuorta, asiakkuus etsivään nuorisotyöhön on jatkunut heillä pääsääntöisesti yli 4 vuotta.
- Hankkeen aikana tavoitettuja **asiakkaita on ohjattu eri toimenpiteisiin 69 nuorta** joista uusia 17 henkilöä. Lisäksi muut nuoret, joilla ei varsinaista asiakkuutta etsivään nuorisotyöntekijään 300.
- Etsivä työntekijä kävi tapaamassa syksyllä 2015 Sodankylästä muuttaneita toisen asteen opiskelijoita Rovaniemellä.

SOKU- Nuorten työelämäosallisuuden ja sosiaalisen kuntoutuksen kehittäminen hanke (Soku-hanke)

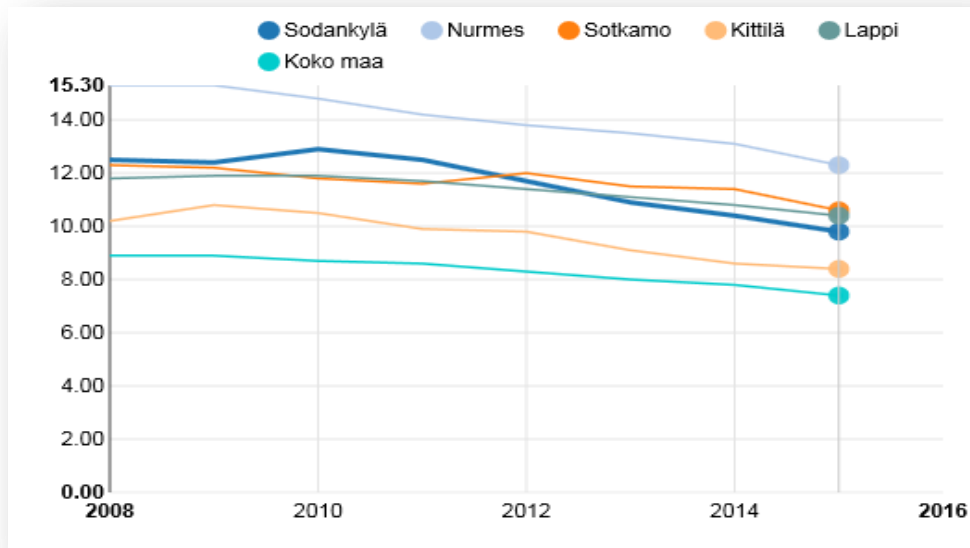
- Seita-säätiö on osatoteuttajana Lapin ammattikorkeakoulun hallinnoimassa ESR-rahoitteisessa SOKU- Nuorten työelämäosallisuuden ja sosiaalisen kuntoutuksen kehittäminen hankkeessa (2015–2018). Sen päätavoitteena on kehittää yhdessä mukana olevien seutukuntien toimijoiden eli Kemissä toimivan Meri-Lapin työhönvalmennussäätiön, Sodankylän Seita-säätiön ja Lapin yliopiston sosiaalityön yksikön kanssa nuorten työelämäosallisuutta sekä muuta osallisuutta tukevia sosiaalisen kuntoutuksen toimintatapoja. Toisena päätavoitteena on tehostaa neuvontaa ja palveluohjausta kohderyhmän tarpeista lähtevillä koulutuksilla, joiden maalina on koulutus- ja työelämäpolkujen löytyminen. Kolmantena päätavoitteena on tukea nuorten henkilöiden osallisuutta vertaistukitoimintaa kehittämällä sekä edistämällä uudenlaisia osallisuusmalleja ja työmuotoja. Neljäntenä päätavoitteena on ammattilaisten osaamisen ja tieto-aidon vahvistaminen toteuttaa tehostettua nuorten koulutusohjausta ja ammatinvalinnanohjausta.
- Kohderyhmänä ovat 18–30-vuotiaat sosiaalista kuntoutusta tarvitsevat nuoret, joiden elämäntilanteeseen liittyy koulutuksen ja/tai työn puute, erilaisia työ- toimintakyvyn rajoitteita sekä itsenäistymiseen, elämänhallintaan ja osallisuuteen liittyviä pulmia. Hankkeen toiminnoissa olevat nuoret ovat monen palveluorganisaation asiakkaina. Jokaisella järjestelmällä on tyypillisesti oma agendansa ja säännöstönsä. Asiakkaan asioista saatetaan keskustella verkostopalaverissa, mutta mikä järjestelmä lopulta omistaa asian ja asiakkaan tilanteesta, jossa nuori kansalainen ei osaa tai jaksa toimia aktiivisesti esimerkiksi opiskelu- tai työpaikan haussa. Lähipalvelut ovat pitkälti siirtymässä verkkoon, jolloin kynnyksen vaikeiden asioiden puheeksi ottamisessa vain kasvaa.
- Sodankylässä on perustettu Kitisenrannan koulun tiloihin **matalan kynnyksen periaatteella toimiva Potkuri-kohtaamispaikka**, jonka toimintaa koordinoi projektityöntekijä. Nuoret ovat osallistuneet kohtaamispaikan perustamiseen ja toiminnan rakentamiseen. Toiminta on jo alkuvaiheessa muotoutunut hyvin nuorten tarpeiden ja kiinnostusten suuntaisesti ollen aidosti matalan kynnyksen kohtaamispaikka. Projektityöntekijä toimii nuoren oma ohjaajana ja sukkuloijana eri palveluyksiköiden ja toimijoiden välillä.
- Hankkeessa luodaan myös vuorovaikutteinen **mobiilipalvelujärjestelmä**, jonka avulla välitetään nuorille erilaisia lyhytkestoisia **pientöitä** mm. kodeissa, järjestöissä, tapahtumissa ja yrityksissä.
- Kesällä 2015 Soku -hankkeen myötä tehtiin voimaannuttavia ryhmäretkiä Sodankylän lähiympäristöön. Palaute retkistä oli positiivista ja retkiä toivottiin lisää. **Tapahtumissa on ollut noin 5-11 henkilöä.**

Työikäiset

Toimeentulo ja työllisyys

- Sairauspäivärahaa saaneiden määrä 25–64- vuotiaat /1000 vastaavanikäistä kohden oli vuonna 2013 / 126,7 ja 2014/ **116,3**.
- Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneet 25–64-vuotiaat / 1000 vastaavanikäistä oli vuonna 2012/ 20,20 ja vuonna 2014 /**15,80**.
- Rakennetyöttömyys eli vaikeasti työllistyvien osuus 15–64 vuotiaista oli vuonna 2013 yhteensä 3,7 ja vuonna 2014 se oli **5,2 %**.
- Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 – 64- vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä.

Alla olevassa kuviossa on nähtävissä, että vuonna 2015 työkyvyttömyyseläkettä saaneita Sodankylässä oli enemmän kuin Kittilässä ja koko maassa ja vähemmän kuin Lapissa, Sotkamossa ja Nurmeksessa.

Kuvio 18. Indikaattori: työkyvyttömyyseläkettä saavat 25–64-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä (lähde:www.sotkanet.fi)

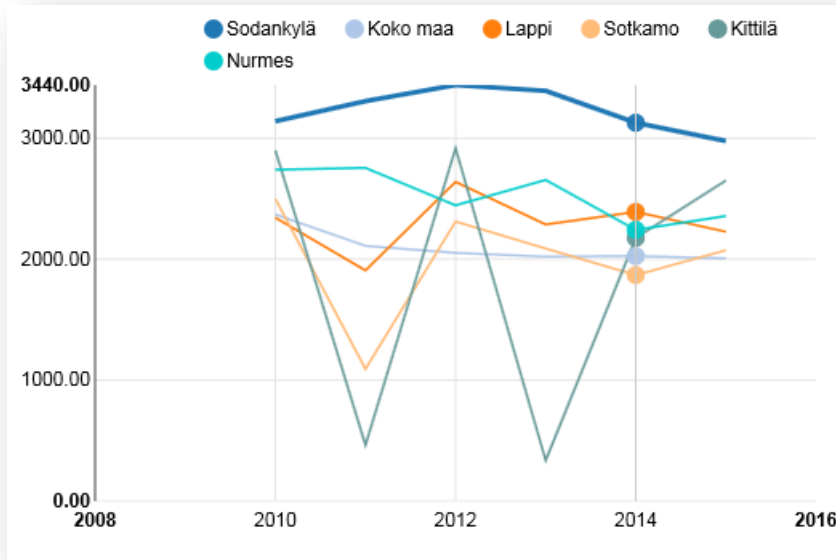
Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25–64- vuotiaat 2015

Nurmes	12,3
Sotkamo	10,6
Lappi	10,4
Sodankylä	9,8
Kittilä	8,4
Koko maa	7,4

Ikäihmiset

Terveys

- Perusterveydenhuollon avohoidon lääkäri käynnit 65 -vuotta täyttäneillä/ 1000 vastaavanikäisistä väestöstä olivat Sodankylässä vuonna 2012 / 3440, 2014 / 3128 ja **2015 / 2977**. Tulos on suurempi kuin kaikissa vertailukunnissa ja keskimäärin koko maassa ja Lapissa.

Kuvio 19. Indikaattori: perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit 65 vuotta täyttäneillä / 1 000 vastaavanikäistä (lähde: www.sotkanet.fi)

Lääkärikäynnit 2015

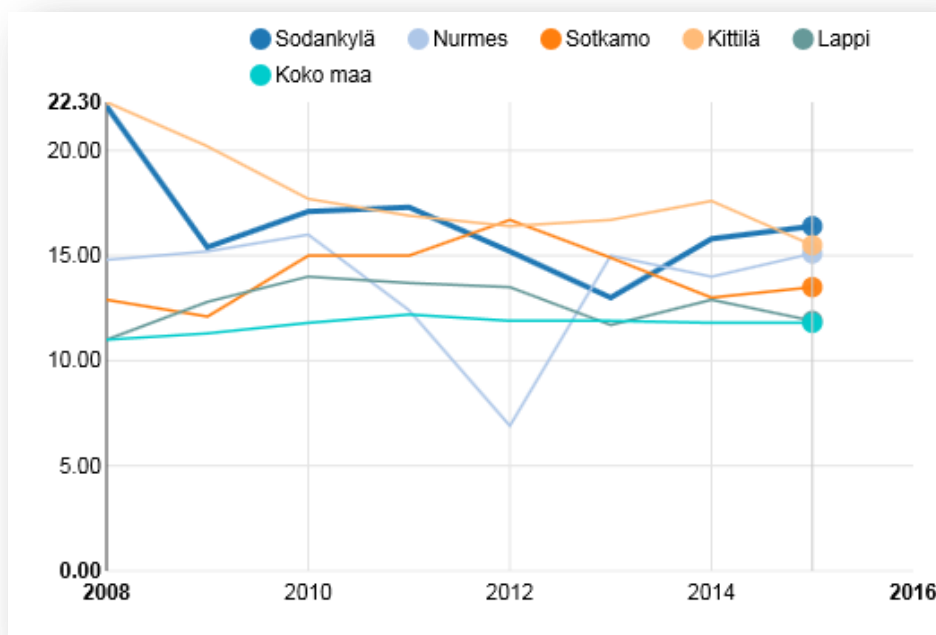
Sodankylä	2977
Kittilä	2651
Nurmes	2357
Lappi	2227
Sotkamo	2074
Koko maa	2006

- Erityiskorvattaviin lääkkeisiin oikeutettujen 65 vuotta täyttäneiden osuus, % vastaavanikäisestä väestöstä oli vuonna 2012 / 67,4 %, vuonna 2014 / 66,1 % ja **2015 / 65,2 %**. Lukumäärä on suurempi kuin keskimäärin Lapissa ja koko maassa sekä pienempi kuin verrokkikunnissa.
- Vammojen ja myrkytysten vuoksi sairaalassa hoidettujen 65 täyttäneiden osuus, % vastaavanikäisestä väestöstä oli 2012 / 3,2 % ja 2014 / 5 %. Lukumäärä on korkeampi kuin verrokkikunnissa ja keskimäärin Lapissa ja koko maassa. Koko maan arvo on 2,8 %.
- Täyttä kansaneläkettä saaneet 65 vuotta täyttäneet, osuus vastaavanikäisestä väestöstä oli vuonna 2013 / 2,4 % ja 2015 / 2,2 %.

Asuminen ja kotihoito

- Kotona asuvien 75 vuotta täyttäneiden osuus ikäluokastaan oli vuonna 2014 / **94,3 %**. Lukumäärä on suurempi kuin keskimäärin Lapissa ja koko maassa sekä suurempi kuin verrokkikunnissa.
- Yksinasuvien 75 vuotta täyttäneiden osuus ikäluokastaan oli 2013 (40,4 %) vuonna 2014 (43 %) ja **2015 (41,8 %)**. Lukumäärä on pienempi kuin kaikissa vertailukohteissa.
- Ikääntyneiden tehostetun palveluasumisen 75 vuotta täyttäneiden asiakkaiden osuus vastaavanikäisistä oli vuonna 2012 / 4,8 %, 2013 / 7,4 % ja vuonna 2014 / **5,3 %**. Lukumäärä on pienempi kuin keskimäärin koko maassa ja Lapissa sekä verrokkikunnissa. Vuonna 2015 tehostetussa palveluasunnoissa asui **102** ikääntynyttä.
- Omaishoidettavia Sodankylässä oli vuonna 2015 / **133** henkilöä ja omaishoitajia 130.
- Kotihoidon käynnit vuonna 2015 olivat **66 910** ja vuonna 2014 / 67 700.
- Kotihoidon asiakkaita oli vuonna 2014 / 595 ja 2015 / **812**.
- Säännöllisen kotihoidon piirissä olleet 75 vuotta täyttäneet asiakkaat, vastaavanikäisestä väestöstä oli vuonna 2014 / 15,80 % ja vuonna 2015 / 16,40 %.

Alla olevassa kuviossa on nähtävissä, että Sodankylän tulos on korkeampi kuin kaikissa vertailukunnissa ja keskimäärin Lapissa ja koko maassa. Kotihoidon asiakkaat ovat lisääntyneet vuodesta 2013 lähtien.

Kuvio 20. Säännöllisen kotihoidon piirissä olleet 75 vuotta täyttäneet asiakkaat, % vastaavanikäisestä väestöstä (lähde: www.sotkanet.fi)

Säännöllisen kotihoidon piirissä olleet asiakkaat 30.11.2015 prosentteina

Koko maa	11,80
Lappi	11,90
Sotkamo	13,50
Nurmes	15,10
Kittilä	15,50
Sodankylän	16,40

2. Painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi

Kunnanhallitus on vahvistanut talousarvion 2015 laadintaohjeen yhteydessä 17.6.2014 seuraavat painopisteet kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi: 1) ennaltaehkäisy, 2) uudet toimintamallit, kuten teknologiaratkaisut ja kotisairaala, 3) yhteistyö kunnan eri hallintokuntien kesken sekä järjestöjen ja kolmannen sektorin kanssa sekä 4) palveluiden kustannustehokkuuden parantaminen. Kunnanhallitus on myös ottanut huomioon hyvinvointi- ja turvallisuusfoorumin esityksen vuoden 2015 – 2016 painopisteestä: kotona asumisen tukeminen

Vuoden 2015 hyvinvointitavoitteet on esitetty talousarvion käyttötalousosassa kohdassa Vaikuttavuustavoitteet / Muutos hyvinvoinnissa. Tavoitteiden toteutuminen raportoidaan tilinpäätöksessä 2015 vastaavissa taulukoissa. Kaikilla toimialatasoilla ei ollut asetettu hyvinvointitavoitteita, vaan ne on asetettu pääasiassa vastuualueetasolla.

Hyvinvointitavoitteiden toteutuminen 2015

Vaikuttavuustavoitteet	2015	Toteuma 1.1.–31.12.2015
Muutos hyvinvoinnissa Kunnanhallitus	Hyvinvointi- ja turvallisuustiedon hyödyntäminen kunnan toiminnan ja talouden suunnittelussa	Kesken. Asiaa on käsitelty johtoryhmässä 10.8.2015. Kunnan hyvinvointi- ja turvallisuusforum on kokoontunut kahdesti vuoden aikana. Hyvinvointikoordinaattori on aloittanut tehtävässään 1.1.2016 alkaen.
Yleishallinto Henkilöstön työhyvinvoinnin paraneminen vuoden 2013 tasosta (Kevan työhyvinvointikysely)	Yksikön hyvinvointisuunnitelman toteuttaminen Työntekijän ja työnantajan tavoitteiden yhteensovittaminen kehityskeskustelujen avulla	Perehdytysuunnitelman laatiminen ei ole edistynyt suunnitellulla tavalla. Sisältyy kehityskeskusteluihin. Tavoitteiden yhteensovittaminen ei toteutunut kaikilta osin yleishallinnossa

Maaseutupalvelut Henkilöstön hyvinvoinnin ja työssä jaksamisen tukeminen	Kehityskeskustelut on käyty koko henkilöstön kanssa Varhaisen puuttumisen - malli Tapaturma- ja sairauspoissapäivät vähenevät pv/v.	Kehityskeskustelut on käyty koko henkilöstön kanssa. Henkilöstölle järjestettiin virkistyspäivä/työntekijä. Toimitaan varhaisen tuenmallin mukaisesti, työterveyshuollon tarkastukset ovat ajan tasalla. Sairauspoissaolopäivät vähenivät 32 % tarkastelujakson aikana verrattaessa v. 2014.
Koulutus ja opiskelu	Joustavat opetusjärjestelyt	Oppilaan kokonaistilanne kohenee ja mahdollisuudet oppimiseen lähikoulussa paranevat.
Vapaa-ajan palvelut	Terveyttä edistävät liikuntakampanjat ja virkistyspalvelut	Aikuisten terveysliikunta hanke toteutunut hyvin yhteistyössä sosiaalitoimen kanssa. Asiakkuuksia paljon. Etsivässä nuorisotyössä on tulosta syntynyt ja asiakkuuksia lisätty. Friday Night Fever -hanke järjestänyt monenlaisia tapahtumia.

Perusturvalautakunnan, teknisen lautakunnan ja ympäristölautakunnan alaiseen toimintaan ei ole asetettu hyvinvointitavoitteita.

Hyvinvointi- ja turvallisuusforum on asettanut toiminnan tavoitteeksi vuosille 2015–2016 ikääntyneiden kotona asumisen tukemisen. Tavoitteena on saada koottua kaikki Sodankylässä tarjolla olevat ikääntyneiden palvelut, tuotteet ja toimintamallit yhteen palvelumatriisiin, etsiä synergiaetuja, yhteistyömahdollisuuksia, uusia ideoita ym. Tuloksena on saada aikaiseksi esim. yhteinen esite palveluista ja palveluntarjoajien yhteystiedoista, jota voitaisiin jakaa esim. palveluneuvonnassa. Ikääntyneiden kotona asumisen tukeminen on meidän kaikkien yhteinen asia, eikä vain vanhuspalveluiden tehtävä. Vanhuspalveluissa on tehty ikääntyneiden hyvinvointimalli ja palveluopas. Laaja-alainen ohjaus- ja neuvontatoiminta tehostaa ikääntyneiden ohjautumista palveluihin. Tuloksena on syntynyt palvelumatriisi ja suunnitteilla on yhteinen esite, jossa on yhteistietoja palveluista ja palveluntarjoajista. Liite 2. palvelumatriisi.

3. Johtopäätökset ja toimenpide-ehdotukset

Kuntalaisten hyvinvoinnin tilaa kuvaavat vahvuus- ja kehittämisalueet toimivat nykytilakartoituksena laajaa Hyvinvointikertomusta 2017–2020 laadittaessa. Syksyllä 2016 pidetyissä hyvinvointityöpajoissa arvioitiin kuluva valtuustokauden kuntalaisten hyvinvoinnin tilaa ja määriteltiin seuraavan valtuustokauden ja vuoden 2017 hyvinvointitavoitteet ja toimenpiteet.

Vahvuudet hyvinvoinnin edistämässä ja palvelujärjestelmissä

- Hyvinvointijohtaminen sisältyy kunnan toiminnan ja talouden suunnittelun vuosikelloon.
- Talousarviokirjassa on osoitettu kohta hyvinvointitavoitteiden asettamiseksi lautakunnittain ja vastuualueittain.
- Perusopetuksen terveydenedistämisasiivisuus on korkeampi kuin verrokkikuntien ja samalla tasolla kuin koko maan tulos.
- Ikääntyneiden palveluiden terveydenedistämisasiivisuus on korkeampi kuin koko maan, mutta matalampi kuin verrokkikuntien asiivisuus.
- Vuonna 2015 toimeentulotuen säästöt olivat n. 205.000 €.
- Psykiatrian laitoshoidon hoitoksojen määrä väheni.
- Erikoissairaanhoidon avohoitokäyntien lukumäärä on pienentynyt.
- Sosiaali- ja terveystoimen nettokustannukset pienenivät.
- Rikosten lukumäärä on vähentynyt.
- Rattijuopumusten määrä on vähentynyt.
- Katuturvallisuusindeksi on noussut.
- Rakennuspalojen ja etenkin rakennuspalovaarojen määrä väheni merkittävästi.
- Päivähoidossa olevien lasten määrä on kasvanut.
- Perhepäivähoitajien määrä on kasvanut viidellä hoitajalla.
- Lastensuojelulain ensisijaiseksi asettamana perhehoito kasvoi ja samalla sijoitukset perhekoteihin ja laitoksiin vähenivät.
- Lastensuojeluilmoitusten määrä on laskenut.
- 8. ja 9. luokan oppilaat kokevat terveydentilansa paremmaksi.
- 8. ja 9. luokan oppilaista tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa olevien lukumäärä oli vähentynyt.
- 8. ja 9. luokan ja lukion oppilaiden tupakointi on vähentynyt.
- 75 vuotta täyttäneistä suurin osa asuu kotona.

Hyvinvoinnin- ja terveydenedistäminen sisältyy kunnan talouden- ja toiminnan suunnitteluun. Talousarvion suunnittelun perusteissa hyvinvointijohtaminen on osana talousarviota ja tilinpäätöstä.

Ikääntyneiden ja perusopetuksen terveydenedistämisasiivisuus on korkeampi kuin koko maan arvo. Toimeentulotuen kuluissa ja psykiatrisen laitoshoidon sekä erikoissairaanhoidon palveluissa on tullut säästöjä. Kokonaisuudessaan sosiaali- ja terveystoimen nettokustannukset ovat pienentyneet. Sodankylässä katuturvallisuus on parantunut. Rikosten ja rattijuopumusten määrä on pienentynyt. Päivähoidossa lasten määrä on lisääntynyt ja perhepäivähoitoa on lisätty. Perhetyötä lisäämällä on saatu säästöjä lasten sijoituksissa kodin ulkopuolelle ja lastensuojeluilmoitusten määrä on vähentynyt huomattavasti viime vuodesta. 8.- ja 9. luokan oppilaiden alkoholin käyttö ja tupakointi ovat vähentyneet ja he kokevat terveydentilansa paremmaksi.

Kehittämiskohteet hyvinvoinnin edistämisessä ja palvelujärjestelmissä

- Kunnan hyvinvointitavoitteiden toimeenpano lautakunnittain ja vastualueittain
- Kunnan toimialakohtaisten hyvinvointitavoitteiden määrittäminen ja niiden toteutumisen seuranta
- Kunnan terveydenedistämisindeksin nostaminen maan keskiarvon tasolle.
- 8. ja 9. luokan oppilaiden fyysisten työolojen parantaminen.
- 8. ja 9. luokan oppilaiden koululounaan riittävyyden parantaminen.
- Tyttöjen hyvinvoinnin edistäminen kaikilla koulutusasteilla
- Vammojen ja myrkytysten ennaltaehkäisy
- Raskauden keskeytysten vähentäminen
- Pitkäaikaistyöttömyyden vähentäminen
- Ikäihmisten hyvinvoinnin edistäminen
- Kotihoidon kehittäminen
- Päihdehuolto

Kunnan hyvinvointitavoitteiden toteutumista ei ollut kirjattu toimintakertomukseen 2015 kaikilta osin.

Kunnan terveydenedistämisaktiivisuus on matalampi kuin keskimäärin koko maan. 8. ja 9. luokan oppilaat kokevat fyysisten työolojen heikkoutta ja kouluruokailussa on parantamisen varaa. Kouluterveyskyselyn mukaan tyttöjen pahoinvointi on lisääntynyt kaikilla kouluasteilla. Vammoja ja myrkytyksiä oli työikäisillä ja ikääntyneillä enemmän kuin vertailukunnissa ja koko maassa ja Lapissa. Raskauden keskeytykset ovat lisääntyneet. Pitkäaikaistyöttömyys on lisääntynyt. Ikääntyneiden hyvinvoinnin edistäminen ja kotihoidon kehittäminen ovat tulevien vuosien kehittämiskohteita.

OSA II HYVINVOINTISUUNNITELMA VALTUUSTOKAUDELLE 2017–2020

4. Kuntastrategian painopisteet ja linjaukset

Sodankylän kuntastrategia on laadittu vuosille 2014 - 2020.

VILKAS, VIIHTYISÄ, KEHITTYVÄ!

Kehitysvisio vuoteen 2020

Hallitusti kasvava ja kansainvälinen Keski-Lapin asiointi- ja palvelukeskus, jossa on hyvät liikenneyhteydet ja ihmisten turvallista elää, asua ja yrittää.

Sodankylän kuntastrategian strategiset painotukset vuoteen 2020 ovat:

1. Kunnan asukasluku kehittyy positiivisesti
2. Elinkeinorakenne on monipuolinen
3. Peruspalvelut järjestetään tehokkaasti

Menestystekijät strategisten painotusten saavuttamiseksi:

1. Kuntalaisten vaikutusmahdollisuudet
2. Viihtyisä elinympäristö
3. Henkilökunnan hyvinvointi ja tuloksellisuus
4. Luottamushenkilöorganisaation laadukas toiminta
5. Ajantasaiset investoinnit
6. Aktiivinen yhteistyö
7. Myönteinen, yhtenäinen ja aktiivinen viestintä

Kuntastrategia on luettavissa osoitteessa:

http://www.sodankyla.fi/Documents/Päätöksenteko%20ja%20hallinto/Kuntastrategia%20vuosille%202014_2020.pdf

5. Hyvinvoinnin edistämisen erillisohjelmat ja – suunnitelmat

Sodankylässä on laadittu useita asiakirjoja ja ohjelmia, joihin sisällytetyt tavoitteet ja niiden toteutuminen vaikuttavat kuntalaisten terveyteen ja hyvinvointiin. Nämä asiakirjat ovat listattuina alla näkyvässä luettelossa.

Yleinen toiminnan ohjaus

- Kuntastrategia
- Talousarvio- ja toimintasuunnitelma
- Kotouttamisohjelma 2017-2020
- Elinkeinopoliittinen ohjelma
- Biotalousohjelma
- Hankintaperiaatteet
- Valmiussuunnitelma (valmistelussa)
- Rikoksentorjuntaohjelma (valmistelussa)
- Yhdenvertaisuus ja tasa-arvosuunnitelma

Sivistyspalvelut

- Varhaiskasvatuksen ja koulutuksen kehittämissuunnitelma 2014 – 2017
- Lasten ja nuorten hyvinvointiohjelma 2008–2013 (valmistelussa)
- Saamenkielinen varhaiskasvatussuunnitelma Suomeksi
- Saamenkielinen varhaiskasvatussuunnitelma (Pohjois-saameksi)
- Esiopetussuunnitelma
- Henkilöliikennesuunnitelma

Sosiaali- ja terveysterveyst

- Mielenterveys- ja päihdestrategia 2011–2020
- Ikääntymispoliittinen strategia 2010–2018
- Lapsi ja perhepoliittinen ohjelma 2013–2016

Tekniset palvelut

- Asunto-ohjelma 2014 – 2016
- Maankäyttöpoliittinen ohjelma
- Karttapalvelu <http://infogis.infokartta.fi/infogis-sodankyla/>
- Lupapiste.fi <https://www.lupapiste.fi/luvanhakijoille>

6. Hyvinvointisuunnitelma

Hyvinvointisuunnitelma 2017–2020

1) Painopistealue ja kehittämiskohde / kohteet					
TURVALLINEN ARKI JA YMPÄRISTÖ					
TAVOITTEET	TOIMENPITEET	VASTUUTAHO	AIKATAULU	RESURSSIT	ARVIOINTIMITTARIT
Turvataitojen vahvistaminen	Teemapäivät /illat taajamassa ja sivukylillä ➤ liikenneturvallisuus ➤ tapaturmat ➤ kokemusasiantuntijat	Kaikki toimialat Liikenneturvallisustyöryhmä	2017–2020	olemassa olevat resurssit Yhteistyö järjestöjen (SPR) kanssa Pyssykylä MC Liikenneturva	Teemapäivien lkm. Osallistujamäärä Tapaturmatilastot (sotkanet.fi) kunnan turvallisuusindeksi
Tiedon lisääminen	sodankyla.fi - verkkosivut /turvallisuus	hallinto- ja kehittämispalvelut	2017–2020	olemassa olevat resurssit	turvallisuus-sivu sodankyla.fi - verkkosivuilla
Yhteisöllisyys ja verkostoituminen	Nuorisotyön tehostaminen ➤ kohtaamispaikat ➤ etsivä nuorisotyö ➤ Lapin etsivänuorisotyön koordinointi ➤ Syrjäytymisen ehkäisy ➤ kiusaamisen ehkäisy (some) ➤ Ehkäisevän päihdetyön kampanjat ➤ Kunta liittyy syrjinnästä vapaa-aluekampanjaan	sivistyspalvelut perusturva päihdetyöryhmä	2017–2020	Soku - hanke / Seitasäätio Potkuri AVI /rahoitus 2 työntekijää poliisi seurakunta	Nuorisotyötömyys Syrjäytyminen Lastensuojeluilmoitukset Asiakkuudet Kouluterveyskyselyt Kouluterveyskyselyt sotkanet-tilastot turvallisuusindeksi

Turvalli- suutta tukevat peruspal- velut Ennalta ehkäisevän työn tehostami- nen	Puheeksiottokäytäntöjen tehostaminen ➤ lapset puheeksi ➤ päihteiden käytön puheeksiotto ➤ lähisuhde- ja väkivalta	perusturvapal- velut, sivistyspalvelut	2017– 2020	olemassa olevilla resursseilla koulutetut työntekijät ja kouluttajat	Sotkanet – tilastot (kouluterveys kyselyt) paikalliset tilastot (lastensuojelu- ilmoitukset, poliisin tilastot) raskauden keskeytykset sotkanet.fi - tilastot
	Raskauden keskeytysten vähentäminen ➤ ilmainen ehkäisy ➤ tiedottaminen, ohjaus	perusturvapal- velut	valmis- telu 2017		
	Ehkäisevä päihdetyön kehittäminen ➤ paikallinen alkoholi-, tupakka ja rahapelihaitat ➤ (Pakka-hankeen hyvät käytännöt) ➤ päihdeasennekysely	kaikki toimialat päihdetyöryh- mä	2017 - 2020	AVI, yritykset, poliisi, seurakunta järjestöt	kunnan päihdeasen- nekyselyn tulokset alkoholilupa määrät alkoholikulu- tustilastot poliisin tilastot lastensuojelu- ilmoitukset tiedotustilai- suudet tapaamiset
	Kriisityön kehittäminen ➤ kunnan kriisityöryhmän perustaminen ja toimialojen kriisisuunnitelmien laatiminen	perusturvapal- velut sivistyspalvelut	valmis- telu 2017	SPR Vapepa	Toteutuneet toimenpiteet kriisityönmalli

	Turvateknologian käyttöönoton tehostaminen ➤ apuvälineet ➤ laajakaistaliittymät ja niiden hyödyntäminen ➤ sähköiset palvelut ➤ yksin työskentelevien työturvallisuuden parantaminen (mobiiliohjaus) ➤ koulutuspaketit (väkivalta, esimiestyön kehittäminen, muutosjohtaminen)	kaikki toimialat Tähtikuitu Oy	2017–2020	Ikääntyneiden I&O kärkihanke (STM) Työn tuottavuus Lapissa - hanke /Työn tähdet – hanke ODA- hanke Järjestöt alueen työnantajat Yrittäjät	käyttöön otetut apuvälineet ja määrä koulutusten määrä osallistujat
Lasten- ja lapsiperheiden palveluiden kehittämisen	Kootaan palvelumatriisi lasten ja lapsiperheiden palveluista Järjestökysely	perusturvapalvelut sivistyspalvelut Hyvinvointi- ja turvallisuus forum (monialainen yhteistyöryhmä) Hyvinvointi-koordinaattori	2017–2018	Lapsi ja perhepalvelut- (LAPE)-kärkihanke (STM) järjestöt yrittäjät seurakunta Jääkäriprikaati kylätoiminta poliisi palo- ja pelastustoimi Lapin sosiaali- ja terveysturva-yhdistys ry Järjestökeskus Kitinen ry	palveluprosessit palvelumatriisi opasta ja ohjaa – kortti

2) Painopistealue ja kehittämiskohde / kohteet					
VIIHTYISÄ YMPÄRISTÖ					
TAVOITTEET	TOIMENPITEET	VASTUUTAHO	AIKATAULU	RESURSSIT	ARVIOINTIMITTARIT
Vapaa-aikapalveluiden kehittämisen	Tiedottaminen, viestittäminen ja opastus ➤ vinkkipankki retkeilypaikoista, lähireitit (lapset ja lapsiperheet), ➤ opasteet ➤ olemassa olevat vapaa-aikapalvelut ➤ informatiivinen videomainos ➤ lähiliikunta- ja leikkipaikat ➤ revontulien katselu (valaistussuunnittelu ja revontulihälytys)	hallinto- ja kehittämispalvelut tekniset palvelut sivistyspalvelut	2017–2020	Olemassa olevat resurssit Sodankylän Geofysiikan observatorio / yhteistyö	Karttapohjainen (Harava) kysely, sodankyla.fi verkkopalvelun käyttäjämäärät Opasteiden määrä valaistussuunnitelma revontulihälytys
	Leikkipuistot ➤ kartoitus tehty v. 2016 ➤ korjaus ja täydentäminen ➤ opastus kartoille ➤ yhteistyö varhaiskasvatuspalveluiden, seurakunnan ja järjestöjen kanssa	tekniset palvelut	2017–2020	TA2017	Karttapohjainen (Harava) kysely

	Virkistysreitit ➤ ylikulkusillat - (Pappilanniemi-museo/suunnittelu, urheilukeskus-hyvinvointikeskus/suunnittelu) ➤ alikulku / Kemijärventie, suunnittelu ➤ kuntoilulaitteiden hankkiminen ➤ kävelyreittien kehittäminen	tekniset palvelut	2018–2020	Avustushakemus AVI:lta lähiliikunta-paikkojen kehittämiseen Yhteistyö Pohjoisimman Lapin Leaderin kanssa Arkkitehtipiskelijoiden kartoitus taajaman kehittämisestä TA 2018	Karttapohjainen (Harava) kysely Toteutuneet ali- ja ylikulut hankittujen laitteiden määrä kuntoluokka (ympäri-vuotinen käytettävyys) ja reitin pituus (alueen asukasmäärän suhde reitin pituuteen)
	Palstaviljely (siirtolapuutarha) ➤ suunnittelu käynnistetty v. 2016	tekniset palvelut	2017	Yhteistyö 4H-yhdistyksen kanssa	toiminta on käynnistynyt

	Kohtaamispuisto ➤ kitisenrannan alue ➤ liikuntakeskus ➤ uuden torin alue	tekniset palvelut sivistyspalvelut	2017–2020	Arkkitehtien suunnitelma Kitisen koululle Arkkitehtiopiskelijoiden kartoitus taajaman kehittämisestä Järjestökeskus Kitinen, liikunta- ja kulttuurijärjestöt Revontuliopisto Avustushakemus AVI:lta lähiliikunta- paikkojen kehittämiseen Yhteistyö Pohjoisimman Lapin Leaderin kanssa	tilojenkäyttöaste ja käyttäjät Karttapohjainen (Harava) kysely
	Tulevaisuuden kulttuuri- ja liikuntatilat ➤ jäähalli, suunnittelu käynnistynyt v. 2016 ➤ keilahalli ➤ uimahalli ➤ kotiseutuarkiston ja Alariesto gallerian kehittäminen	tekniset palvelut sivistyspalvelut	2017–2020 2021–2025	valtionavustushakemus yhteistyö järjestöjen kanssa	Käyttäjäkyselyt Käytännön toteutus

Ympäristö	Liikenneyhteydet ➤ sivukylät ➤ kimpakyydit ➤ asiointiliikenne	sivistyspalvelut	2017–2020	yhteistyö yrittäjien kanssa	toteutuneet toiminnot
------------------	--	------------------	-----------	-----------------------------	-----------------------

3) Painopistealue ja kehittämiskohde / kohteet					
OSALLISTUVA YHTEISÖ					
TAVOITTEET	TOIMENPITEET	VASTUUTAHO	AIKA-TAULU	RESURSSIT	ARVIOINTIMITTARIT
Yhteisö kasvattaa/ tukee	Turvallisen koulu- ja päiväkotimatkan varmistaminen lapsille ja nuorille: ➤ liikenneturvallisuuden teemapäivät ➤ päiväkotien ja peruskoulujen turvallisuuspäivät: lasten ja vanhempien kokemukset matkan vaaroista ➤ vapaaehtoiset, järjestöt ja kummioppilaat mukaan alkusyksyn koulumatkoille Kaatumisten vähentäminen ➤ ikäihmisille liukuesteet kenkiin; yhteisvastuullinen keräys, johon voi osallistua koko yhteisö (järjestöt, yksityiset, yritykset, kunta)	liikenneturvallisuuksiryhmä, sivistyspalvelut, tekninen, vanhustyö, kunnan järjestöyhdys-henkilö	2017 - 2020	olemassa olevilla resursseilla liikenneturva, järjestöt (mm. Pyssykylä MC, Rotaryt, Lions clubit, järjestökeskus Kitinen ry)	Karttapohjainen kysely Toteutuneiden tapahtumien määrä Sotkanet.fi (tapaturmien määrän kehitys) Liikenneturvan tilastot (tapaturmien, onnettomuuksien määrän kehitys)

	Sukupolvien välinen kohtaaminen ➤ päiväkotiryhmien ja ikäihmisten yhteistyö; yksiköiden esimiehet voivat tehdä tämän vaikka heti (edellyttää yhteistä sopimista) ➤ kummipappa- ja kummimummotoiminta päiväkoteihin ja kouluihin (tiedottaminen aloitettu 2016)				
Järjestöyhteistyön ja vapaaehtoistoiminnan kehittäminen	➤ Järjestöjen ja kunnan väliset yhteistyösopimukset ➤ järjestötoiminnasta tiedottaminen; sodankyla.fi – verkkopalvelun kehittäminen yhteistyössä lappilaiset.fi, järjestökeskus Kitinen ry:n ja ODA- hankkeen kanssa	hallinto- ja kehittämispalvelut kunnan järjestöyhdyshenkilö	2017–2020	olemassa olevat resurssit järjestökeskus Kitinen ry, Lappilaiset.fi ODA- hanke	sopimusten määrä toteutuneet sivustomuutokset + kävijämäärät sodankyla.fi-verkkosivulla
	➤ vapaaehtoistyön kurssi lukiolaisille ja ammattikoululaisille -> ikäihmisten palvelutaloihin (järjestöt mukaan); valinnaiseksi kurssiksi ➤ harrastejärjestöt esim. Hannuksenkartanoon harjoittelemaan; kuorot, tanssiryhmät yms.	sivistyspalvelut vanhuspalvelut järjestöyhdyshenkilö	2017–2020	Revontuli-opisto järjestöt	kurssien määrä harjoituspaikat

Yritysyhteistyön kehittäminen	➤ kunnanviraston kehittäminen yhteiseksi kohtaamispaikaksi + toimitilojen vuokraaminen yrityksille ➤ palvelujen kehittäminen yhteistyössä yrittäjien kanssa; esim. kirjastoautoon sijoitettavat terveyspalvelut, ruokakuljetukset yms. sivukylille ➤ sodankyla.fi – ja visitsodankyla.fi - verkkopalveluiden kehittäminen yhteistyössä paikallisten yritysten kanssa	kaikki toimialat hallinto- ja kehittämispalvelut	2017–2020	Suunnittelu-toimisto CDM Oy paikalliset yrittäjät	Toteutuneet tilamuutokset Toteutuneet yhteistyössä toteutetut palvelut Toteutuneiden sivustomuutosten määrä
Yksilön osallistumismahdollisuudet ja omasta hyvinvoinnista vastaamisen mahdollisuudet paranevat	➤ sähköisten hyvinvointipalvelujen kehittäminen • hyvinvointitarkastus, - arvio, oirearvio, hyvinvoinnin valmennus ja hyvinvointisuunnitelma ➤ (sähköisten) palvelujen kehittäminen sivukyliin: kirjastoauton kehittäminen hyvinvointi-/palveluautoksi kirjastoautoon omahoitopiste, yrittäjien tuottamat palvelut (apteekki, ruokakaupat), sosiaali- terveydenhuolto-alan ammattilaiset mukaan reiteille	ODA- hanke kaikki toimialat	2017–2020		Käyttöön otettujen sähköisten palvelujen määrä + käyttäjämäärät

OSA III VALTUUSTOKÄSITTELY

7. Suunnitelman laatijat

Hyvinvointikertomuksen laadintaan ovat osallistuneet kunnan johtoryhmä, hyvinvointityöryhmä, Hyvinvointi- ja turvallisuus forum – jäsenet ja hyvinvointikoordinaattori. Hyvinvointipainopisteiden ja -tavoitteiden ideointiin on järjestetty kaksi työpajaa. Ensimmäinen työpaja järjestettiin vastuualueiden edustajille ja toinen työpaja kunnanvaltuutetuille ja sidosryhmille. Kolmas työpaja järjestettiin vastuualueiden edustajille ja työpajassa laadittiin hyvinvointisuunnitelmamatriisi hyvinvointipainopisteiden ja -tavoitteiden saavuttamiseksi sekä operatiivisen työn ohjaamiseksi.

Hyvinvointikertomuksen 2017–2020 sisältöjen määrittämiseen ja kokemuksellisen tiedon koontiin on kuultu kuntalaisia, järjestöjen edustajia, kylätoimijoita ja yritysten edustajia. Lapin sosiaali- ja terveysturvayhdistys ry:n ja Järjestökeskus Kitinen ry:n kanssa on tehty järjestökysely, jonka tulokset on liitetty hyvinvointikertomukseen.

8. Suunnitelman hyväksyminen

Hyvinvointikertomus 2017–2020 esitetään hyväksyttäväksi kunnanhallituksessa 28.11.2016 ja kunnanvaltuustossa 1.12.2016.

Liitteet

Liite 1. Kunnan vuosikello

Liite 2. Revontuliopiston opetustunnit / kylät vuonna 2010–2015

Liite 3. Palvelumatriisi

Liite 4. Järjestökysely

Liite 1: TOIMINNAN JA TALOUDEN SUUNNITTELUN JA SEURANNAN VUOSIKELLO

	Tammi	Helmi	Maalis	Huhti	Touko	Kesä	Heinä	Elo	Syys	Loka	Marras	Joulu
Kunnanvaltuusto						Hyväksyy TOT 1 – 4 Käsittelee AK:n Hyväksyy TP:n Tiedoksi SHVK				Arvioi strategian TOT Käsittelee AK:n	Hyväksyy vero-% 15.11. menn Hyväksyy TOT 1 - 8	Hyväksyy TA:n Hyväksyy SHVK
Tarkastuslautakunta				Laatii AK:n								
Kunnanhallitus					Hyväksyy TA-ohjeen Käsittelee TOT 1- 4	Käsittelee AK:n Hyväksyy SHVK		Laatii TA-esityksen	Käsittelee TA-esityksen Arvioi strategian TOT Käsittelee AK:n	Käsittelee TOT 1 – 8 Laatii vero-%-esityksen Laatii TA-esityksen	Hyväksyy SHVK	
Lautakunnat			Käsittelee TP:n		Käsittelee TOT 1 - 4 Osallistuvat SHVK laadintaan			Laatii TA-esityksen Käsittelee AK:n			Käsittelee SHVK	

Johtoryhmä			Käsittelee TP:n Valmistele SHVK	Valmistele TA-ohjeen	Käsittelee TOT 1 - 4				Valmistele TA:n Käsittelee TOT 1 - 8	Valmistele TA:n	Käsittelee SHVK	
Hyvinvointi- ja turvallisuusjohtoryhmä				Arvioi ed. SHVK					Valmistele seur. HTS:n	Hyväksyy SHVK		
Toimialajohtajat	Valmistele TP:n		Valmistele SHVK	Valmistele TOT 1- 4	Valmistele TA:n			Valmistele SHVK	Valmistele TOT 1- 8			
Henkilökunta								Valmistele SHVK				
Yhteistyötoimikunta				Käsittelee TP:n Käsittelee HTP:n					Käsittelee TA-ohjeen		Käsittelee TA:n (sis. HS)	
Tytäryhtiöt	Valmistele TP:n							Laatii TA-esityksen				
Kuntalaiset	Nettikesely: TA ja SHVK							Valmistele SHVK				

Liite 2: Revontuli-opiston toteutuneet opetustunnit / kylät 2010–2015.

Sodankylän kylien asukasmäärät (2014) ja Revontuliopiston toteutuneet opetustunnit kalenterivuonna 2010–2015.

Sivukylä	Asukas määrä	Opetus 2010	Opetus 2011	Opetus 2012	Opetus 2013	Opetus 2014	Opetus 2015
Aska	84	193	172	198	198	162	201
Hinganmaa	68	136	135	67	70	54	72
Jeesiö	161	34	51	50	45	22	15
Kelujärvi	232	105	68	67	32	27	27
Kersilö	59	121	69	69	69	81	69
Kierinki	110	82	60	76	55	58	55
Lokka	86	59	89	124	66	80	40
Luosto	107	86	62	58	57	57	69
Madetkoski		36	36	36	42	27	27
Moskuvaara	44	132	95	78	68	30	27
Orajärvi	273	27	135	157	98	99	109
Puolakkavaara		113	64	103	14	62	80
Rajala	81	103	131	117	80	66	78
Raudanjoki	63	40	50	66	48	75	127
Riipi	133	56	24	63	70	69	69
Sassali							51
Sattanen	329	103	62	65	70	58	94
Seipäjärvi	48	73	105	105	83	79	27
Syväjärvi	178	278	283	217	102	107	111
Torvinen	124	49	36	57	32	47	58
Uimaniemi	41	69	69	36	0	0	0
Unari	54	44	51	47	32	24	27
Vaalajärvi	289	136	128	114	101	124	167
Vuojärvi	90	105	115	105	92	82	87
Vuotso	339	132	120	70	151	224	255
Yhteensä	3057	2312	2210	2145	1872	1714	1942

**SODANKYLÄN TURVALLISUUS- JA HYVINVOINTIFOORUMIN KARTOITUS -
VANHUSTEN KOTONA ASUMISEN TUKEMINEN**

Organisaatio	Vanhusten kotona asumista tukevat palvelut ja toimintamallit	Lyhyt kuvaus / muut huomiot
Täytä tähän organisaation nimi	Listaa tähän selkeästi vanhusten kotona asumista tukevat palvelut, tuotteet tai toimintamallit TAI sellaiset, joita voidaan soveltaa ja hyödyntää vanhusten kotona asumisen tukemiseksi	Kuvaile tähän lyhyesti palvelu, tuote tai toimintamalli tai lisää muita huomioitavia asioita
Sodankylän kunta		
Perusturvapalvelut Vanhustyö	Kotihoito	Asiakkaan voimavaroista lähtevää, ennaltaehkäisevää kotona asumisen tukemista. Perus- ja sairaanhoidollista palvelua huolenpitoa ja hoivaa. Asiakkaalle laaditaan yksilöllinen hoito- ja palvelusuunnitelma. Kotihoitoyksikköön on koottu kaikki ikääntyvien kotihoitoa tukevat palvelut: kotipalvelu, kotisairaanhoito, palveluasuminen, omaishoidontuki ja muut tuki-palvelut. Siivous- ja muut avustavat tehtävät annetaan kolmannen sektorin ja yritysten hoidettavaksi. Asiakkaalla on mahdollista saada tukipalveluseteli.
	Ateriapalvelut	Ateriapalvelua kotiin voi hakea henkilö, joka ei selviydy päivittäisestä ruokatalouden hoidosta. Myös sivukylissä asuvalle on mahdollista saada ateriapalvelua rajoitetusti. Lisätietoja voi kysyä oman alueen kotihoidon työntekijältä.
	Turvapuhelimet	Palvelu ostetaan MAINIO VIRE OY:ltä. Lisätietoja voi kysyä oman alueen kotihoidon työntekijältä.
	Tukipalvelusetelit	Tukipalvelusetelin arvon on 15 €. Setelillä voi ostaa yhden tunnin tukipalveluja. Tukipalveluja ovat: Siivous-, ateria-, piha- ja kiinteistönhoito sekä kodinhoidollisia palveluja. Palvelusetelillä ei voi ostaa suursiivousta. Asiakkaan omavastuu vaihtelee palveluntuottajan perimän hinnan mukaan. Palveluseteleillä ostettua palvelua ei voi laittaa kotitalousvähennykseen. Palveluseteliä haetaan kotihoidon osastonhoitajalle osoitetulla hakemuksella, johon liitetään tuloseselvitys. Palveluseteli vrt. tukipalveluseteli - ei sama asia. Palvelusetelillä asiakas ostaa palveluja joihin hänellä on lain mukaan oikeus.

	Sosiaalihuoltolain mukaiset kuljetuspalvelut	
	Omaishoidontuki	Omaishoidontukea voidaan maksaa kotona vanhusta, vammaista ja pitkäaikaissairasta hoitavalle omaiselle. Hoitopalkkion suuruus määräytyy hoidon sitovuuden ja vaativuuden ja hoidettavan RAVA- toimintakyky indeksin mukaan neljässä maksuluokassa, jotka perusturvalautakunta on hyväksynyt.
	Päiväpalvelut	Muistisairaille ikäihmisille, jotka asuvat kotona tai palvelutalossa, järjestetään päiväpalvelutoimintaa omissa ryhmissä. Osallistujat näihin ryhmiin tulevat muistineuvolan/muistivastaanoton kautta ja toiminta perustuu osallistujien kuntoutussuunnitelmiin.
	Muistisairaiden kuntoutusryhmät	

Terveyskeskus	Muistineuvola Yhteistyö järjestöjen kanssa Palveluohjaajat	Muistineuvola on tarkoitettu kunnan yli 65 -vuotiaille ikäihmisille. Toiminnalla pyritään toteamaan muistisairaudet mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Muistineuvolan toimintaan kuuluu muisti- ja toimintakykytestit, asiakkaiden ja omaisten ohjaus ja neuvonta sekä jatkoseurannat. Muistihoitaja tekee myös kotikäyntejä ja järjestää kylävastaanottoja. Muistineuvolan vastaanotto toimii ajan-varauksella. Muistineuvolan tekemien alustavien tutkimusten jälkeen asiakas ohjataan tarvittaessa muistipoliklinikalle geriatriin vastaanotolle.
Sivistyspalvelut	Asiointi- ja palveluliikenne; keskustajama ja kylät Kirjastoauton palvelut Kansalaisopiston kurssit Liikunta	Muiden palvelujen yhdistäminen kirjastoautoon, nyt jo toimii mm. äänestys. Omatoimisuutta tukevat kurssisisällöt, kursseja järjestetään myös kylissä KKI-ryhmäliikunta ym.
Tekniset palvelut	Korjausavustukset Yksitystieavustukset, lumen auraus ym.	
Kehittämispalvelut	Maaseudun ja kylien elävänä pitäminen Biotalousohjelma	Hanketyö edistää monella tapaa mm. kylien Yhteistyöhanke Leaderin kanssa / Jukka
Hallintopalvelut	Sähköisten palvelujen kehittämistyö Keskitetty viestintä- ja tiedotus	> Palveluohjaus
Maaseutuhallinto	65v. Yläikäraja on poistunut EU:n ja kansallisten maataloustukien ja -korvausten hakuehdoista.	Toimistossa tarjotaan teknistä apua hakemusten sähköiseen täyttämiseen.
Poliisi		
	Kotien turvakartoitus Liikenneturvallisuusviikko Turvallisuuden tunteen ylläpitäminen/parantaminen	Yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa kehitetään asunnon 'turvallisuuskartoitusmalli' Ajo-oikeuden rajoittaminen vanhuksilla voi heikentää mahdollisuuksia asua kotona; luo paineita kunnalle lisätä palveluliikennettä Näkyvä valvonta ja partiointi, tiedottaminen

Sodankylän apteekki		
	Puhelinpalvelu sähköisten reseptien tilaamiseen Lääkkeiden kotiinkuljetuspalvelu Lääkkeiden annosjakelupalvelu Lääkityksen tarkistuspalvelu Inhalaatiohoidon tarkistuspalvelu Yhteistyö potilasjärjestöjen kanssa	Asiakas voi tilata puhelimitse eReseptejään Kahden viikon lääkkeet jaettuina ottokertakohtaisiin Asiantuntijaluentoja lääkitykseen liittyvistä aiheista Toiveissa/suunnitteilla: Yhteistyö / yhteys potiastietojärjestelmään? Tuki kaukana asuville omaisille
Sodankylän siivouspalvelu, Pia Määttä	Yritys tarjoaa siivous- ja avustuspalveluita Sodankylässä.	Tukipalveluseteliyritys
Siivous ja Kotipalvelu Heiskanen	Yritys tarjoaa siivous- ja avustuspalveluita Sodankylässä. Myös pihatytöt.	
Pohjoisimman Lapin leader ry		
	Tuki toiminnan järjestämiseksi Haussa hanke, jossa voidaan järjestää Kyläyhdistyksien ja järjestöjen tukeminen	
Puolustusvoimat, jääkäriprikaati		
	Sotaveteraanien ja leskien tukeminen Seniorikansalaisten tapaaminen, varusmiehet tapasivat (keskustelua, ulkoilua) vanhuksia hoivakodeissa Maanpuolustustapahtuma, urheilukentällä 2.10.2015. Virka-apusopimus AVI:n kanssa	kuljetukset paikalle ym? tulossa myös kuntatasolle
Pelastuslaitos		
	Valistustilaisuudet Turvallisuuskampanjat Kodin paloturvallisuusoppaat. Palotarkastukset.	Tekniset laitteet ja ratkaisut. Turvallisuusajattelu

Sodankylän Vanhustenkotiyhdistys ry		
	Kylien hyvinvointipäivät	Kylien hyvinvointipäivät -palveluita sivukyliin
Kylässä hyvä-Kotona paras 2 - hanke		
	Hannuksen palvelupäivä pilotti	Hannuksenkartanon palvelupäivät - Sivukyläläisillä mahdollisuus saada erilaisia hoitoja paikalla olevilta yrittäjiltä, kuulla tieto- iskuja ajankohtaisista asioista, tavata muiden kylien asukkaita, hoitaa pankki- kauppa yms. asiat kirkolla, virkistäytyä Kyläkympt - välittävät kyläläisten toiveet hankkeelle ja tiedottavat hankkeen toimintoja kyläläisille, aktivoivat kyläläisiä
	Teknologia opetus ja hyödyntäminen	Teknologian hyödyntäminen - tietokoneen käytön opastusta - Virtu lähetykset sivukyliin (palveluita ja tietoa sivukyliin) - tietokonevertaisohjaajat auttavat tietokoneen käytössä kylien ikäihmisiä.
	Seniorikuntosali	Seniorikuntosalia voi käyttää maksutta Sodankylän senioriväestö. Kuntosali sijaitsee Hannuksenkartanossa ja Sodankylän vanhustenkoti yhdistys ry on hankkinut kuntosalilaitteet ja hallinnoi kuntosalia. Kunta tarjoaa tilat toiminnalle. http://www.sodankyla.fi/media/tiedostot/2015-04-24_kuntosalivaraukset__lopulline.pdf http://www.sodankyla.fi/media/tiedostot/2015-04-24_kuntosalivaraukset__lopulline.pdf
	Liikunta ja ennaltaehkäisy	Seniorikuntosali toiminnan kehittäminen

Kyläseurat - ja yhdistykset		
Moskuvaaran kyläseura ry	Naapurista välittäminen	Postinjakaja seuraa, että posti on haettu laatikosta. Seurataan, että illalla valot syttyvät naapuriin. Kevitsan ketterät - toimii
Petkulan Kylätoimikunta	Ei ole minkäänlaista toimintamallia eikä tiloja järjestää harrastuksia tai muutakaan. Naapuriapua annetaan tarvittaessa. Omaisille ja Kunnalle kuuluu vanhuksen asioiden hoitaminen, EI KYLÄTOIMIKUNNILLE EIKÄ SEUROILLE/YHDISTYKSILLE	
Sattasen kyläseura ry	Kylässämme ei ole vanhusten kotona asumista tukevia palveluita, tuotteita tai toimintamalleja. Toivoisimme: -kotiin saatavia terveydenhuoltopalveluita -palvelukuljetuksia -elintarvikkeiden tilaus- ja toimituspalveluita (ei netin kautta) -selkeä palveluntarjontaopas Sompion Tähdessä	
Vuotson kyläyhdistys ry	Kunnan kotihoidon saamenkielinen lähihoitaja Kunnan kotihoidon terveydenhoitaja Saamelaiskäräjien saam.kiel.kylätyöntekijä Ruokapalvelun ateriapalvelu. Vapaaehtoistyö.	Kerran vkossa. Saamelaisille. Kahden vkon välein. Myös kotikäynnit. Ikäihmisille kotiapua. Saamelaisille. Tilauksesta ateriat kotiin. Liikunta, tietokoneneuvonta.
Moskuvaara, Sattanen, Petkula ja Vuotso	Naapurista välittäminen, vapaaehtoistyö ja kunnan kotihoito sekä vanhustyö, hankkeet, Revontuliopisto ja Saamelaiskäräjät ovat tuottaneet sellaisia palveluja, jotka ovat mahdollistaneet kotona asumisen. Yhdessä kylässä koettiin, että tämä työ kuuluisi vain omaisille ja kunnalle sekä toisessa että niitä ei ollut tarjolla.	Postinjakaja seuraa, että posti on haettu laatikosta. Seurataan, että illalla valot syttyvät naapuriin. Kevitsan ketterät - toimii Saamelaisille tarjotaan osa palveluista heidän omalla kielellään viikoittain, osa kahden viikon välein; Ikäihmisille kotiapua ja tilauksesta ateriat kotiin, liikunta, tietokoneneuvonta.

Sodankylän kunnan järjestökysely 2016

Laaja hyvinvointikertomus 2017-2020

Lapin sosiaali- ja
terveysturvayhdistys ry

lappilaiset.fi

Järjestökysely 2016

- Järjestöjen näkökulma seuraaviin teemoihin
 - Viihtyisä ja turvallinen Sodankylä
 - Viihtyisän elinympäristön kehittämistarpeet
 - Turvallisuutta tukevien peruspalvelujen kehittämistarpeet
 - Järjestöjen toimet viihtyisyyden ja turvallisuuden parantamiseksi
 - Yhteisö ja yksilö hyvinvoinnin asialla
 - Kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin tukeminen
 - Järjestöjen yhteisöllisyyttä tukeva toiminta ja osallistumisen mahdollisuudet kuntalaisille
 - Kohtaamispaikat yhteisöllisyyden tukena
 - Yhteistyö ja verkostoituminen
 - Kunta-järjestöyhteistyö
 - Järjestöjen keskinäinen yhteistyö
 - Järjestöjen toimintamahdollisuuksien tukeminen

Järjestökysely 2016

- Tehty yhteistyössä
 - Sodankylän kunta
 - Lapin sosiaali- ja terveysturvayhdistys ry
 - Järjestökeskus Kitinen ry
- Kysymysten laatiminen, kyselyn jakelu, tulosten yhteenveto, tulosten hyödyntäminen

Kyselyyn vastaajina 17 yhdistystä ja järjestöä

- Eläkeliiton Sodankylän yhdistys ry
- Järjestökeskus Kitinen ry
- Kelujärven kyläseura ry
- Kyläyhdistys
- Lapin Muistiyhdistys ry – Sodankylän alajaosto
- Mannerheimin Lastensuojeluliiton Sodankylän paikallisyhdistys ry
- Moskuvaaran kyläseura ry
- Puolakkavaaran kehitys ry
- Raudanjokiseura ry
- Revontuliopisto - Kitisenkerho
- Sassalin kyläseura
- Sodankylän Invalidiyhdistys ry
- Sodankylän Rintamaveteraanit ry
- Sodankylän Tanssi ry
- Sodankylän vapaaseurakunta
- Soki – Sodankylän Kipu ry
- Torvisen kyläseura ry

Järjestöjen ja yhdistysten toiminnassa mukana olevat

- Toimintaan osallistuu arviolta n. 1200 henkilöä
- Osallisuuden muotoja ovat esimerkiksi:
 - Jäsenyys
 - Tapahtumat ja tilaisuudet
 - Erilaiset ryhmät
 - Virkistystoiminta
 - Ohjaus- ja neuvontatoiminta
- Järjestökeskus Kitisen toimintaan osallistuu 30 jäsenjärjestöä

Viihtyisä ja turvallinen Sodankylä

Lapin sosiaali- ja
terveysturvayhdistys ry

lappilaiset.fi

Kylien elinvoimaisuus

- Sivukylien elinvoimaisuuden ylläpito
 - Maa-, metsä- ja porotalouden elinvoimaisuus
 - Luonnonvarat ovat kylillä
- Sivukylissä toimivien järjestöjen tukeminen
 - Kyläseurojen rahoituksen turvaaminen tapahtumien yms. järjestämiseksi kyläläisille
- Leikkipaikkoja ja ulkoliikuntapaikkoja kyliin
- Kehittäminen yhteistyössä Kirkonkylän kanssa

Peruspalvelujen kehittäminen kylissä

- Kotipalvelu sivukyliin on turvatta
- Kotonasumisen tukemiseen panostavia välineitä, mm. lähiapurengas ns. naapuriavun saantiin
- Kirjastoautojen käyntien säilyttäminen
- Kyläteiden lumityöt kuntoon, tuiskujen jälkeen tiet ovat ummessa
 - Hätänumero tällaisia tapauksia varten
- Ennaltaehkäisevää toimintaa ikäihmisille, ei vain sairaudenhoitoa
- Kodin ja lähiympäristön turvallisuuskartoitukset (kaatumisriskit minimiin)

Järjestöjen tarjoamaa tukea ja apua kylissä

- Kylissä ikäihmisten asumisen ja selviytymisen tukeminen
- Kylien siivous ja pajukkojen matalana pitäminen
- Oman whatsapp-ryhmän perustaminen
 - Tavoitetaan suurin osa kylän aikuisista
- Talokohtaiset turvallisuutta parantavat ”tarkastukset”
 - Ohjaus ja korjaavat toimenpiteet
- Olemme valmiita esim. laittamaan ja osallistumaan elvytyskoneen hankinta- ja ylläpitokustannuksiin
 - Koko kylän väen kouluttaminen laitteen käyttöön

Harrastus- ja liikuntamahdollisuudet

- Ulkoilu- ja liikuntapaikkojen kehittäminen ja ylläpito, mm. latuverkosto
- Uusi urheiluhalli luo laajat harrastusmahdollisuudet
- Urheiluseurojen ulkopuolisia liikuntavuoroja tarpeeksi
- Lapsille ja nuorille riittävästi kohtaamispaikkoja (leikkipuistot, asialliset nuorisotilat, monipuoliset harrastusmahdollisuudet)
- Nuorten ja lasten tanssiharrastuksen tukeminen turvaamalla toimivat harjoitus- ja esiintymistilat
- Ikäihmisille sopiva pyöräilylenkki Kelokosken kautta Kitisen itä/länsipuolelle.
- Tulevaisuudessa ehkä uusi uimahalli (huom. taloudellinen tilanne)

Järjestöjen tarjoamaa tekemistä

- Tanssi- ja teatterinäytökset
- Tapahtumia perheille
- Rantakalajuhla
- Monipuolista liikuntaharrastusta
- Virkistystoimintaa jäsenille
- Skeittipuistoon osallistuminen

Esteettömyys ja viihtyisyys

- Pyörätuolilla liikkuminen on vaikeaa kunnassa yleensä ja erityisesti liikkeissä
- Esteetön pääsy uimahalliin
- Penkkejä keskustaan ja keskusta – Hannuksen välille
- Levähdyspaikkoja ja penkkejä lenkkipoluille
- Turvallisia liikkumisympäristöjä muistiongelmaisille

Esteettömyys ja viihtyisyys

- Keskustan kadut ja risteykset esteettömiksi rollaattorilla kulkeville
- Näköesteiden poistaminen risteyksistä
- Teiden talvikunnossapito (auraukset, hiekoitus)
- Kevyenliikenteen väylien kesäpuhdistus ja talvella lumityöt risteyskohdissa
- Pappilanniemen polku ympärivuotiseksi reitiksi ja laavu ympäristöineen siistiksi
- Ei muutoksia ympäristöön, esim. tuulimyllyt.

Yleinen hyvinvointi

- Panostus matalankynnyksen kohtaamispaikkoihin ja kokoontumistiloihin
 - Mahdollistaa kuntalaisten arjessa kohtaamisen, vertaistuen ja yhteisöllisyyden
- Itsenäisyys, omavaraisuus
- Paikallisen perinteiden elinvoimaisuus
- Hyvänolon ja jaksamisen kehittäminen

Erityisryhmien hyvinvointi

- Muistiongelmiaisten huomioiminen tiedottamisessa
- Omaisten osallisuuden vahvistaminen ja osallistumisen helpottaminen (muistisairaus)
- Omaishoidon kehittäminen
- Maahanmuuttajien kielen opetus- ja kotouttamistoimintaa kehitettävä
- Mielenterveys osaamista ja ymmärrystä kaikille kuntalaisille

Peruspalvelujen kehittämistarpeet

- Lääkäri ja muut terveydenhuoltopalvelut paremmin saataviksi.
- Joustavuutta ajanvaraukseen ja pitkät jonotukset pois puheluista
- Kotiin apua kriisitilanteissa henkilöiltä, joilla on koulutusta turvallisuuden edistämiseen
- Vuorohoidon lisääminen
- Kotihoidon, kotisairaanhoidon ja kuntoutuspalvelujen kehittäminen

Järjestöjen tarjoamaa tukea ja apua

- Identiteetin, henkisen ja hengellisen kasvun tukeminen kristillisten arvojen pohjalta ja yhteisöllisen toiminnan kautta
- Tuettuja lomia jäsenille
- Tieto-taitoa erilaisiin elämäntilanteisiin, esim. muistisairaus, kivunhallinta
- Vapaaehtoisten tarjoama tuki vanhuksille ja muille apua tarvitseville
- Vapaaehtoinen suomen kielen opetuksen ja kotouttamisen ryhmä maahanmuuttajille
- Järjestö- ja vapaaehtoistoiminnan kurssien järjestäminen
- Toimintakyvyn ylläpitäminen ja parantaminen liikunnan avulla
- Sosiaalisen verkoston luominen naapureiden kesken

Yleinen turvallisuus

- Polisien väheneminen katukuvasta huumeiden ja alkoholin käyttöä sekä niihin liittyvää rikollisuutta
 - Poliisia ei saa viedä kauas
 - Tarvitaan lisää katupartioita
- Palolaitoksen on tärkeää olla paikallinen
- Oma terveyskeskus ja muutamat yksityiset lääkäriasemat luovat turvallisuutta
- Vanhempien ihmisten mukana olo pienten koululaisten turvaamiseksi koulun aloituspäivänä
 - Luo turvallisuutta lapsille ja autoilijoille
- Vanhempien, isovanhempien ja sijaisvanhempien mukana olo lasten tapahtumissa luo turvallisuutta
- Yhteisöllisyys tuo turvaa

Järjestöjen turvallisuustoiminta

- Tilojen tarjoaminen turvallisuuskoulutuksiin
- Ensiapukoulutukset ja ohjeistus arjen turvallisuuteen
- Liikuntatoiminnan kautta tasapainon hallinnan parantaminen
- Infoiskut esim. sammutukseen ja hälytykseen
- Erilaiset koulutukset, mm. hygieniapassi

Yhteisö ja yksilö hyvinvoinnin asialla

Lapin sosiaali- ja
terveysturvayhdistys ry

lappilaiset.fi

Järjestöt terveyden ja hyvinvoinnin asialla

- Järjestöjen toiminta tähtää kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin tukemiseen
- Kannustus itsestä huolehtimiseen ja terveisiin elämäntapoihin sekä liikkumiseen
- Sosiaaliseen kanssakäymiseen ja yhteisöllisyyteen tukevat toimintamuodot
- Henkisen hyvinvoinnin tukeminen
- Aiheeseen liittyviä tilaisuuksia, koulutuksia ja tietoinfoja
- Neuvonta ja ohjaus, palveluista kertominen
- Liikuntamahdollisuuksien luominen

Toimintaa ja osallisuutta lapsille ja nuorille

- Järjestöjen yksin ja yhdessä järjestämiä tapahtumia, tempauksia ja virkistystoimintaa
 - Erikseen lapsille ja nuorille sekä kaikille avoimia
 - Eri sukupolvien välistä yhteistoimintaa
- Kerhoja, leirejä, keskusteluryhmiä
- Opastusta mm. leivontaan, rualaittoon
- Tiloja vapaa-ajanviettoon ja muuhun toimintaan
- Talkoo- ja vapaaehtoistoimintaa

Toimintaa ja osallisuutta lapsille ja nuorille

- Nuorten kannustaminen ja tukeminen
- Nuorten osallistaminen päätöksentekoon ja toimintaan
 - Kuullaan tilaisuuksien järjestämisessä
 - Omat ideat toteutukseen
- Matala kynnyys tulla mukaan
- Perinnetiedon jakaminen

Toimintaa ja osallisuutta aikuisille

- Tapahtumia, kursseja, illanviettoa, virkistystä, hengellistä toimintaa, matkoja ja retkiä
- Sosiaalista kanssakäymistä, keskustelumahdollisuus
- Ilmainen ruokajakelu 1/kk
- Ohjausta ja neuvontaa
- Liikuntamahdollisuuksia
- Talkoo- ja vapaaehtoistoimintaa
- Toimitiloja käyttöön

Toimintaa ja osallisuutta ikäihmisille

- Tapahtumia, illanviettoa, kerhoja, retkiä
- Viriketoimintaa psyykkisen, fyysisen ja sosiaalisen toiminnan keinoin maaseutukylissä ja keskustassa (15 kerhoa)
- Liikuntamahdollisuudet
- Vierailut kotona, sairaalassa
- Lapsikuoron vierailut vanhustentalolla ja vanhainkodilla
- Apunen-toiminta
- Talkoo- ja vapaaehtoistoimintaa
 - Esim. mummi ja vaari –tehtäviä lastentapahtumissa
- Toimitiloja käyttöön
- Ikäihmisten toiveiden kuuleminen toiminnan järjestämisessä

Sodankylän kohtaamispaikat

Kohtaamispaikkojen kehittämistarpeita

- Kohtaamis- ja kokoontumispaikkoja kylittäin
 - Kylätalojen kehittäminen kohtaamispaikoiksi
- Kyliltä kuljetukset kirkonkylän kohtaamispaikkoihin
- Vapaaseurakunnan tilat toimivat myös kohtaamispaikkana (Lompolontie 1)
- Paikkojen pysyvyys ja maksuttomuus
- Paikkojen aukiolojen parempi huomioiminen
- Kitisenrannan koulun nuorisopuolen sisäänkäynnin korjaaminen turvallisesti, nyt ulkorappusilla on heiluvat rautaritilät
- Alariesto-gallerian portaat estävät käytön, muut ovat esteettömiä tiloja
- Järjestökeskus Kitinen on menestys, haemme sieltä kokemuksia kehittämistyöhön
- Järjestökeskuksen kehittäminen ”matalan kynnyksen” – kohtaamispaikaksi, jossa voisi piipahtaa vaikka asioinnin yhteydessä!

Kunnan tuki kohtaamispaikoille

- Suora tuki tilojen ylläpitoon
 - Rahallinen tuki
 - Sivukylien paikkojen lämmityskulujen korvaaminen
 - Kahvituksen järjestäjälle pieni kulukorvaus
- Tukea, osaamista ja verkostot käyttöön syrjäkylien paikkojen syntymiseen ja ylläpitämiseen
- Henkilöresurssi paikkojen koordinointiin
- Kohtaamispaikat kunnan omistuksessa
- Paikkojen pitäminen kohtuullisessa kunnossa
- Apuvälineiden ja liikuntalaitteiden toimittaminen
- Kitisenrannasta kehitettäisiin todellinen toimiva kulttuuritila, jonne on esteetön turvallinen pääsy, hyvät eteistilat, kunnan lämpiö/ kahvio ja toimivat pukuhuonetilat!

Yhteistyö ja verkostoituminen

Lapin sosiaali- ja
terveysturvayhdistys ry

lappilaiset.fi

Kunta-järjestöyhteistyön kehittäminen

- Yhteistyön aktiivisuuden lisääminen
 - Tutustuminen järjestöjen toimintaan ja keskustelu yhteistyömahdollisuuksista
- Avoin ja ennakoluutoton keskustelu. Kuntaorganisaation eri tasoilla ei ehkä tiedetä mitä kaikkea järjestöt tekevät ja osaavat. Pidetään vähän niinku "puuhasteluna".
- Kunnassa olisi hyvä olla "järjestöyhdyshenkilö", jonka kanssa asioista voisi keskustella ja sopia yhteistyöstä. Tällä hetkellä sellaista ei ole tiedossamme, kenen puoleen kääntyä.
- Kuntaan tarvitaan vapaaehtoistyön koordinaattori. Kunnasta vapaaehtoisille tukea ja työnohjausta.
- Jalkauttaa järjestöjen kanssa tehtävä yhteistyö strategiatalolta työntekijätasolle. Kiinteistönhoitajakin tietää mistä on kyse.

Kunta-järjestöyhteistyön kehittäminen

- Järjestöt tiedostetummin mukaan palvelujen kehittämiseen
 - ”Ei oleteta itsestään selvyytensä että järjestöt ja vapaaehtoiset hoitaa”
- Yhteisiä kokoontumisia järjestön ja kunnan työntekijöiden kesken tiedottamista ja yhteistä suunnittelua varten
- Kentälle jalkautuminen ja kuntalaisten kuuleminen
 - Jokaisessa kylässä on erilaiset tarpeet
 - Virkamiesten tapaamiset kylille
- Kirkonkylän ja sivukylien yhteistyön lisääminen esim. teknologiaa hyödyntäen
- Yhden luukun periaate mm. kehitysideoiden ja hankkeiden toimittamiseen kunnalle
- Kysely, jolla kartoitetaan kohtaamispaikkoja (tarvitsijat, paikka, käytänteet)

Järjestötoiminnan haasteita

- Jäsenistön ja vapaaehtoisten ikääntyminen
 - Kylillä alkaa olemaan vähän nuoria ja lapsia
- Rajalliset resurssit toiminnan toteutukseen ja tilojen ylläpitoon
- Rahoituksen saaminen erilaisiin liikuntavälineisiin (mm. leikkivälineet, jääkiekkokaukalo, seniorivälineet)
- Pitkät välimatkat keskustan ja kylien välillä
- Resurssien ja voimavarojen yhdistäminen järjestöjen kesken

Järjestöjen tuen tarpeita

- Rahallinen tuki järjestötoimintaan
- Esimerkiksi latuverkostoja valoineen on jo keskustassa riittävä, sivukyliin aivan olematon korvaus ns. polttoaine mutta ei konekorvausta, ei talkootunteja.
- Kyläavustusten jakamisessa huomioitava pienetkin kylät, samoin niiden kokoontumispaikkojen kunnossapito
 - Pienet ja ikääntyvät kylät tarvitsevat erityisesti tukea, ikääntyneet kyläläiset haluat osallistua lähellä olevaan toimintaan
- Sivukylille suunnattuja hankkeita
- Vapaaehtoistoiminnan tukeminen
 - Esim. sivukylillä osallistuminen järjestö- ja harrastustoimintaan on iso kuluerä välimatkojen vuoksi
- Suuremmat kokoontumistilat
- Kokoontumispaikkojen pysyvyys ja maksuttomuus
- Suuremmat varastointi ja arkistointitilat
- Tukea tiedottamisessa, jäsenkirjeiden ja esitteiden monistamisessa

Järjestöjen keskinäisen yhteistyön kehittäminen

- Ensin ihmiset, sitten vasta politiikka
- Kylien väliset kaunat pois
 - nuoria mukaan päättämään
- Kylätapaaminen Liikuntahallilla
 - Markkinointiin satsattava
 - Kaivokset voisivat ehkä osallistua
- Enemmän yhdessä järjestettyä tapahtumia
- Enemmän järjestöille yhteisiä tapahtumia, esim. Järjestöpäivät
- Tapahtumien päällekkäisyyttä on edelleen
- Yhteinen rahoitus
- Kunnan tuki yhteistyöhön
- Järjestökeskus Kitinen on luonut yhteistyötä

Muita terveisiä hyvinvointikertomukseen

Lapin sosiaali- ja
terveysturvayhdistys ry

lappilaiset.fi

- Hyvinvointikertomus on asiakirjana hyvin laaja ja paljon asiaa. Lyhennelmä ko. asiasta olisi hyvä.
- Toivomme, että Sodankylässä puhallettaisiin yhä enemmän yhteen hiileen ja yhdistettäisiin voimat aina kun se on mahdollista
- Kaivosyhtiöt pitäisi saada linkitettyä paremmin maksajaksi henkisen ja fyysisen hyvinvoinnin parantamisessa.
- Toimintaa, byrokratia pois!
- Jättäkää se politiikka vähemmälle ja paneutukaa realistisesti asioihin. Tehkää töitä sitä varten teidät on sinne valittu.
- Toivotamme Jumalan siunausta kaikille ja tervetuloa tutustumaan toimintaamme.
- Kiitos.

- Nuorten työllistäminen omaan kylään helpoksi.
- Tukekaa maaseudulla asumista.
- Huomioikaa sivukylien toiminta mm. rahoituksessa. Kunnan kaikkien asukkaiden tulisi olla saman vertaisessa asemassa riippuen missä päin asuu. Kaikkien hyvinvointi, jaksaminen sekä sosiaalinen toiminta on yhteisestä kukkarosta pois sairaala ja muina kuluina.
- Syrjäkylissä on arvokasta tietoa ja taitoa, joka tulisi myös säilyttää ja hyödyntää. Keskittämisen sijasta tulisi hajauttaa. Kirkonkylän keskusta on hyvä olemassa, mutta siellä ei pysty toteuttamaan perinteisiä elinkeinoja ja omavaraisuutta, joita maaseudulla elävät pyrkivät tietoisesti toteuttamaan. Ehkä kirkonkyläkin voisi koettaa kehittyä maaseutumaisemmaksi miljöökksi ja ottaa luontoarvonsa huomioon kuten haja-asutus seuduilla tehdään.
- Ikäihmisiä asuu sivukylissä, joissa ei ole Kirkonkylän mahdollisuuksia eri palveluiden käyttöön. Myös heistä tulee huolehtia! Ennaltaehkäisevä työ toisi ajan myötä säästöjä (laitospaikka, palvelutalo / kotona asuminen).

